

Svatá Hora

U PŘÍBRAMI,
marianské poutní místo
v Čechách

• • •

Napsal P. FRANTIŠEK BLAŽÁK, C. Ss. R.

S povolením nejd. kn. arcibisk. kons. pražské
: : a řeholních představených. : :

1907 - U Příbrami. - 1907

Nákladem kolleje Redemptoristů
: : na Svaté Hoře. : :

Stříbrný oltář.

Svatá Hora

u Příbrami,
marianské poutní místo v Čechách.

Napsal P. FRANTIŠEK BLAŽÁK, C. Ss. R.

S povolením nejd. kn. arcibiskupské kons. ~~proboštní~~
a řeholních představených ~~z příbramské~~

V Příbrami.

Nákladem kolleje Redemptoristů na Svaté Hoře.

1907.

Předmluva.

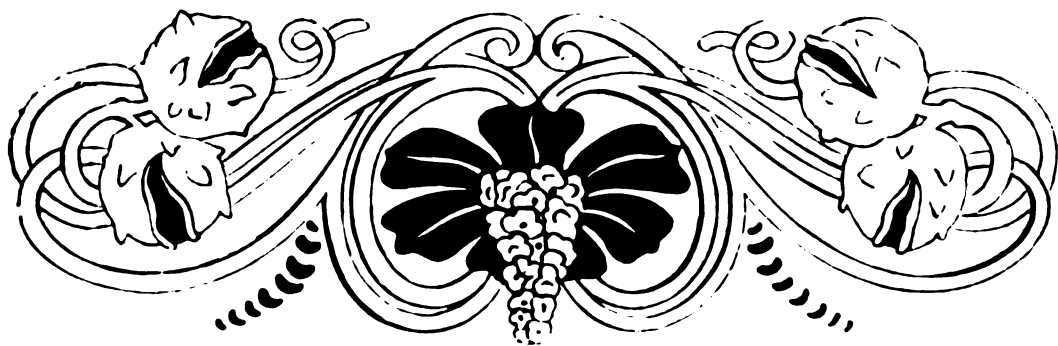
O Svaté Hoře bylo již vydáno několik spisků. Ale všechny tyto spisky jsou jednak rozebrány, jednak velmi neúplny, neboť v posledních letech na Svaté Hoře mnoho se změnilo.

Proto doufáme, že tento nový spisek bude všem marianským ctitelům opravdu vítán. Jest to přepracování a rozmnožené vydání spisku „Svaté Hory“, kterou napsal r. 1892 P. Rudolf Kameníček.

Kéž všichni, kteří knížečku tuto čísti budou, zahoří vroucí láskou k nejblah. Panně Marii a naučí se hledati především u této naší dobré matky nebeské pomoci ve všelikých potřebách duše i těla.

Abychom pak vyhověli nařízením papeže Urbana VIII. ze dne 13. března 1625 a 5. června 1631, podrobujeme dokonale vše, co tu píšeme, neomylnému soudu svaté církve katolické.

Na svátek Očisťování Panny Marie, r. 1907.

Svatá Hora u Příbrami, od Boha vyvolená za příbytek P. Marie.

„Základové jeho jsou na
horách svatých“.
Žalm 86, 1.

Královské horní město *Příbram* leží v malebné krajině podbrdské a rozkládá se na východním úpatí Březových Hor a na sev. svahu Svaté Hory. Březové Hory jsou známy svými bohatými stříbrnými doly; Svatá Hora jest však ještě známější jakožto mariánské poutní místo.

Již od nepaměti jmenoval okolní lid horu tu Svatou Horou, a tak ne bez příčiny. Vypravovali si lidé, že hora ta častěji jasným světlem bývala ozářena; jindy prý zas viděti bylo spanilá, bílá pacholátka se světlem po ní choditi. Z těch a jiných ještě podivných úkazů a událostí, které se tam sběhly¹⁾, měl lid horu tu za místo posvátné a Svatou Horou ji nazval.

¹⁾ Balbin, I. II., c. 4.

V druhé polovici XVIII. století stála již na Svaté Hoře kaplička na počest Rodičky boží. Původ a vznik její připisují dějepisci svatohorští jakémus rytíři z rodu Malovců, který v těch končinách od nepřátel přepaden, Rodičku boží za vysvobození prosil a slib učinil, že jest-li jej Panna Maria z nebezpečenství toho vysvobodí, jí zde kapli postaví. A skutečně. Rodička boží jej od zajetí a jisté smrti vysvobodila, a on věren slibu svému, jí zde kapli postavil¹⁾.

Jak kaplička ta původně vypadala, udati nelze, poněvadž nevíme, jakých změn dožila zvláště při opravách za Arnošta z Pardubic v XIV. století. Jisto je, že byla jednoduchá, a zdá se, že již tehdy byla tak velká, jak ji Jesuité dostali r. 1647, totiž asi 8 m široká a 15 m dlouhá. Tytéž rozměry má dosud vlastní svatyně, stojící na témže místě, kde původní kaplička stávala.

Milostná soška nejbl. Panny Marie Svatohorské.

„Tys sláva Jerusalema, Tys
radost Israele, Tys čest lidu
našeho“. Judith 15, 10.

Kdo na Sv. Horu zavítá, chce především viděti posvátnou a zázračnou sošku Rodičky boží svatohorské. Jest to soška asi půl metru vysoká a jak znalcové tvrdí, ze dřeva hruškového zhotovená a představuje nejblahoslav. Pannu Marii s Ježíškem na ruce. Pleť Panny

¹⁾ Událost tu, jakož i podobu této kapličky znázorňují obrazy na ambitech.

Marie a Ježíška jest tmavohnědá. Posvátná soška není sice dílo umělecké, má však přec do sebe něco milého a půvabného a velebnosti a přívětivosti Matky boží příslušného a důstojného.

Dlouhou řízu barvy červené s pozlaceným okrajem přikrývá téměř zúplna plášť barvy modré s okrajem podobným, jaký má říza. Božské dětátko oděvu nemá. Od dávných však časů jest jak Rodička boží, tak Ježíšek přiodíván tak zv. šatičkami, nebo-li pláštíčky rozličných církevních barev. Těchto pláštíčků má Rodička boží více; jsou namnoze z látky drahocenné a práce umělecké. Kdykoliv pak milostná soška se dává věřícím líbat, bývá přiodívána také ještě jiným rouškem lehčím na ochranu drahocenných pláštíčků. Krk jak Panny Marie, tak Ježíška zdobívá drahocenný řetěz. Na hlavách pak obou spočívají zlaté korunky, perlami a drahokamy ozdobené.

Korunou touto byla korunována Rodička boží svatohorská za zvláštní velkolepé slavnosti 22. června 1732. O výroční slavnosti této korunovace zdobívá mimo to posvátnou svatohorskou sošku Panny Marie tak řečený pancíř nebo kyrys z ryzího zlata, drahokamy a perlami vkusně ozdobený.

Toť kratičký popis zázračné sošky Matičky svatohorské, o níž vším právem můžeme vykládati slova Písně Šalomounovy: „Černá jsem, ale krásná, dcery jerušalémské, jako stanové cedarští, jako opony Šalomounovy“. (1, 4).

Arnošt z Pardubic, první arcibiskup pražský, původce a první ctitel milostné sošky.

„Blahoslavený člověk, kterýž
slyší mne a kterýž bdí u dveří
mých na každý den a střeže
u veřeji dveří svých“.

Přisl. 8, 34.

Arnošt z Pardubic, první arcibiskup pražský, muž o vlast naší velezasloužilý, byl jak původcem, tak i prvním ctitelem posvátné sošky svatohorské. Dal ji buď zhotoviti, aneb, jak nejstarší a nejzávažnější dějepisci Svaté Hory soudí, sám ji zhotovil a sice dle starobylé sochy Panny Marie v Kladské. Tam Arnošt studoval, tam její obraz si zamiloval, tam nejvroucnější úctou a láskou k Panně Marii zahořel. Sošku podle sochy P. Marie kladské zhotovenou míval Arnošt vždycky sebou a před ní k Rodičce boží se modlíval a své „Mariale“ (Chvály marianské) sepisoval. Jak dějiny vypravují, patřila Příbram i se zámkem svým biskupům a arcibiskupům pražským. Zámek ten dal Arnošt opravit i v něm kapličku zříditi. Od té doby slul příbramský zámek „Ernestinum“ („zámek Arnoštův“). Sem přijížděl Arnošt pravidelně každý rok a zdržoval se tu celý měsíc. Sochu Panny Marie míval na oltáři v kapli, jejíž místo a poloha podnes na budově hor. akademie, bývalém to zámku Arnoštově, výklenkem jest označena. Zde tedy klečival veliký arcibiskup pražský před soškou Panny Marie, zde byl jejím prvním ctitelem. Zde první vysílal k ní nejvroucnější své prosby,

první bral k ní své útočiště ve všech strastech a trampotách tohoto života a první stal se též účastným nejhojnějších její milostí. Ahle, úcta, kterou Arnošt z Pardubic Panně Marii tehdy prokazoval, prokazuje se jí od nesčetných ctitelů až dosud, ač skoro na šest set let od té doby již uplynulo. A všichni plnou měrou poznávají pravdu slov, která čteme o Panně Marii v knize Přísloví: „Blahosla-vený člověk, kterýž slyší mne a kterýž bdí u dveří mých na každý den a střeže u veřejí dveří mých. Kdo by mne našel, najde život a obdrží spasení od Hospodina.“ (8, 34-35).

Po smrti Arnoštově.

„V městě posvěceném též odpocívala jsem“. Sirach 24, 15.

Arnošt z Pardubic zemřel r. 1364. Po jeho smrti nebyla posvátná soška na příbramském zámku dlouho. Nadešly bouřlivé doby husitské a zámku příbramského kolikráte dobýváno. Tak octla se soška Panny Marie, kterou katoličtí Příbramané u velké vážnosti měli v nebezpečnosti a proto byla přenesena do farního chrámu sv. Jakuba. Že pak tam byla velmi uctívána a že již tehdy mnohá nápadná vyslyšení se udála, o tom máme zprávy zaručené.¹⁾ Než ani u sv. Jakuba posvátná soška P. Marie dosti bezpečna nebyla. Učení husitské rozmohlo se i v Příbrami nemálo a kostel farní stal se husitským. Chtějíce

¹⁾ Balbin, I. II., c. 2.

tudíž příbramští katolíci Pannu Marii v bezpečí míti, přenesli ji do kostelíčka sv. Jana Křtitele na předměstí Březnickém, nynějším náměstí Karlově. Kostelíček tento i s připojeným k němu špitálem dal postavit též Arnošt z Pardubic. I zde byl marianský náš obraz u velké cti a vážnosti katolického lidu příbramského a zvlášť lidu hornického. Ale ani tu neměla Rodička boží potrvati na vždy. Časem špitální kostelíček sešel a též ohněm značně utrpěl¹⁾, a proto bylo třeba Rodičce boží nového hledati útulku a stánku; i našli jej nábožní Příbramané na blízké Sv. Hoře. Tak byla Arnoštova posvátná soška Panny Marie přenesena z kostelíčka sv. Jana do kaple na sv. Hoře. Stalo se to na konci XV. století²⁾. Zároveň byla pak sem donesena též socha sv. Alžběty Durynské, „Matky chudých“, kterou týž arcibiskup špitálnímu kostelíčku kdysi byl daroval³⁾. A když pak později příbramský zámek ssutinou lehl, byl i kámen z oltáře zamecké kaple na Svatou Horu dodán, kdež je dosud zazděn na hlav. stříbrném oltáři. Vše tedy, co po arcibiskupu

¹⁾ Poslední zbytky kostelíčka tohoto odstraněny r. 1881.

²⁾ Marianská soška stála zprvu v kapličce na postranním oltáři a byla teprv později postavena na oltář hlavní.

³⁾ Též socha sv. Alžběty byla napřed umístěna se svatohorskou Rodičkou boží na postranním oltáři, potom stávala na sloupě u dveří marianské kaple, později v kapli pražské na ambitech, ještě později ve výklenku naproti oltáři sv. Františka; roku 1904 byla však obnovena a postavena v novém výklenku v před-síni na severní straně kostela.

Arnoštovi v Příbrami zbylo, sneslo se na Svatou Horu, na niž Panna Maria zdá se mluvit slovy Pisma: „Toť jest odpočívání mé na věky věků; tu přebývati budu“. (Žalm 131. 14).

Počátek úcty marianské na Sv. Hoře.

„Jest-li kdo maličký, pojdiž ke mně.“
Přísloví, 9, 4.

Dříve ještě, než posvátná marianská soška na Svatou Horu se dostala, chodívali zbožní katolíci rádi na Sv. Horu, aby tu Rodičku boží, k jejíž cti a chvále kaple svatohorská zasvěcena byla, vzývali a jí v potřebách svých se doporučovali. Byli to nejvíce horníci, kteří než „do díla“ šli, nebeskou Pomocnici o pomoc a ochranu tu prosili. Balbin vypravuje, že na stěně, u níž oltář s Rodičkou boží stával, byl obraz, představující Marii Pannu, kterak před ní nábožní horníci s rozsvícenými svými kahanci klečí a jí o pomoc žádají.¹⁾ Avšak úcta Rodičky boží oživila a rozšířila se na Svaté Hoře hlavně až když milostná soška Panny Marie tam přenesena byla. Tehdy teprv začaly na Svatou Horu často docházeti též matky se svými dětmi, aby je Matce boží doporučili, jak se dosud stává; ano zvláště rády chodily na Svatou Horu i dívky, a to v zástupech někdy dosti četných z Příbrami a z okolí a zde po způsobu svém Pannu Marii svatohorskou ctily a oslavovaly. Braly častokráte, jak vy-

¹⁾ Balbin, I. II. c. 5.

pravuje Balbin, posvátnou sošku s oltáře, ozdobily ji kvítky, nosily ji zpívající po Sv. Hoře a podávaly si ji k políbení. To dítí se mohlo, poněvadž kaple svatohorská tehdy ani dveří neměla. Od XVI. století bývali na Sv. Hoře též poustevníci, kteří Rodičku boží svatohorskou střežili a o čistotu a pořádek v kapličce její se starali. Kde poustevna stávala, označuje dosud jméno blízkého pole, kde „na poustce“ se říká, a sice poblíž svatohorských ambítů na straně severozápadní.

V letech pak 1620. a 1630. vodívali také již dva kněží průvody na Svatou Horu. Byl to příbramský děkan Marek Saller, kněz o provedení katolické reformace v Příbrami a v okolí velezasloužilý a potom Vojtěch Chanovský z Tov. Jež., který na Příbramsku jako missionář působil a ve svém spisu: „*Vestigium Bohemiae piaae*“ (Šlápěje zbožné Čechie“) nám nejstarší zprávy o Svaté Hoře zanechal. Také příbramský pán, rytíř Zikmund Měsíček z Výškova, již tehdy na Sv. Horu chodil a Rodičku boží svatohorskou uctíval a kroniky svatohorské nám vypravují, že již tenkrát mnohý ctitel posvátné sošky velkých došel milostí a dobrodiní v potřebách duševních a tělesných. A že Rodička boží svatohorská již tenkrát své rouhače trestala, patrně z toho, že luteránský jakýs malíř roku 1629. pro své rouhačství z modrého nebe bleskem omráčen byl¹⁾.

¹⁾ Viz událost tu vyobrazenu na ambitech.

Marianská soška v nebezpečení.

„On vysvobodí tě z osidla louců“.
Žalm 90, 3.

Poprvé byla posvátná soška Panny Marie v nebezpečení před bitvou na Bílé Hoře. Tenkrát rozmohlo se kacířství i v okolí Sv. Hory. Katolíci příbramští báli se, aby soška marianská od kacířů nebyla zneuctěna neb jiné ještě větší pohromy neutrpěla. I vzal ji tedy Pavel Kloboučník, zbožný měšťan příbramský, z kapličky svatohorské a měl ji po dvě léta ve svém domě. Teprv, když porážkou odbojníků na Bílé Hoře moc protestantismu byla zlomena a všelike nebezpečení minulo, zanesl zbožný Kloboučník sošku opět na Sv. Horu.

Roku 1631. hrozilo posvátné sošce opět veliké nebezpečení. Tenkrát tábořila na Sv. Hoře posádka vojska císařského. Kaple svatohorská byla zavřena. Než zdivočilí vojáci vylomili dvěře, kde co v kapli dřevěného našli, vzali a spálili a v kapli pak umístili své koně. Avšak podivno, že posvátná soška P. Marie svatohorské a socha sv. Alžběty nevzaly tehdy úrazu žádného. Třeba to jistě přičítati jen zcela zvláštnímu řízení božímu.

Po třetí přišla soška v nebezpečení r. 1639. Švédové totiž vtrhli do Čech a ničili vše, co bylo katolického. Tehdy zachránil milostnou sošku poustevník a strážce Matičky svatohorské Jan Havránek z Kutné Hory; uzavřel ji do skříně a zakopal na bezpečném místě. Sám pak odebral se až k Nepomuku. Teprv když po nějakém čase ve snách Rodičkou boží byl ujištěn, že nebezpečí pro

sošku žádného již není, vrátil se na Svatou Horu a marianskou sošku a ostatní věci do kaple opět zanesl. Též ve válce třicetileté upadla marianská soška v nebezpečení. Bylo to r. 1638. I tenkrát přitáhli Švédové až k Příbrami a k Sv. Hoře. Tehdy vzal P. Bernard Hermann Tov. Jež. část pokladu svatohorského a odnesl jej do Prahy, kdež však při dobytí Malé Strany přec do rukou švédských se dostal.

Druhý kněz pak, P. Institoris Tov. Jež., odnesl téhož měsíce července ostatní věci drahocennější i s posvátnou soškou Panny Marie napřed do Příbrami k urozenému pánu Zikmundu Měsíčníkovi a později, když ani v Příbrami bezpečí nebylo, zanesl posvátnou sošku do lesů mezi Obecníci a Sv. Dobrotivou. Též množství lidu příbramského a vůkolního šlo s ním a s rytířem Zikmundem Měsíčkem, a střežilo Matičku svatohorskou v lesích pět měsíců: od 26. července až do prosince téhož roku. Strastiplný život těchto uprchlíků popisuje Balbin I. IV. c. 24.

Než ještě jedenkrát, ale bohdá naposledy, bylo Rodičce boží ze Svaté Hory prchnouti. Bylo to r. 1866. za války prusko-rakouské. Když totiž nepřítel i do Prahy vtrhl a u samé Příbrami se objevil, odnesli dva kněži Redemptoristé zázračnou sošku do Smolotelu Makové. Druhý den však, když došla zpráva, že příměří učiněno a že není se čeho báti, byla milostná soška zas donesena na Sv. Horu.

Slepec Jan Procházka.

„Aj od této chvíle blahoslavenou
mne nazývati budou všichni ná-
rodové“. Lukáš 1, 49.

Ačkoliv Rodička boží více než sto let na Svaté Hoře uctívána byla a ctitelům svým nesčetných dobrodiní prokazovala, přece žádnou milostí tolik oslavena nebyla, jako tou, které došel slepec *Jan Procházka*.

Muž ten pocházel z Nymburka, žil však po delší dobu v Praze z almužny dobrodinců, které sedě s ostatními žebráky u dřevěného tehdáž kříže na Karlově kamenném mostě se doprošoval. V roce 1632. byl již starcem více než 60letým a po 13 let na obě oči slepým. Oka pravého dočista již neměl. I viděl žebrák tento kdysi ve snách starce ctihodného, který jej napomínal, aby na Svatou Horu šel a tam posvátnou sošku Panny Marie střežil, za to že zraku nabude. Vidění toto vypravoval manželce své Alžbětě, která však, majíc to za pouhý sen, na Sv. Horu jíti mu zbraňovala. Slepec však, stůj co stůj, na Sv. Horu odebrati se zamýšlel. Veden jsa příbuzným svým Jak. Horáčkem, hochem teprv osmiletým, šťastně až do Příbrami se dostal. Přišed do domu známého nám již Pavla Kloboučníka, svěřil mu vidění své jakož i své přání Panně Marii sloužiti. Pavel Kloboučník odkázal jej k Samuelovi Nymburskému, primátoru příbramskému, který přání rodáka svého rád vyhověl. Jan Procházka odebral se ihned s průvodcem svým na Sv. Horu a poněvadž tam právě žádného poustevníka nebylo, ubytoval se v opuštěné

poustce. Shochem svým vyčistil a uspořádal, jak při slepotě své mohl, zanedbanou kapli, a pak oddal se životu nábožnému. V noci 14. června 1632. trval na modlitbách a posil vroucně Rodičku boží svatohorskou, aby dle přípovědi onoho starce, jež ve snách viděl, zrak mu vrátiti ráčila. Sliboval ji, že ji tu věrně až do smrti své sloužiti bude. Pak usnul. Ráno však, když procitl, ó, div divoucí — viděl na oko levé! Rodička boží svatohorská mu zrak vrátila. I děkoval ji za tu velkou milost vroucně. Manželka jeho Alžběta dozvěděvši se o tom, odebrala se též na Sv. Horu a sloužila tu i ona Rodičce boží až do své smrti.

Ale nebyla to milost jediná, kterou Rodička boží prokázala. Velmi obtížno bylo mu choditi pro vodu až pod Sv. Horu, neboť na Svaté Hoře studánky nebylo. I prosil Procházka Rodičku boží o pomoc i v této záležitosti. A hle! Rodička boží svatohorská mu pomohla. Jistě ne bez vnuknutí a řízení božího po studánce pátraje, našel nedaleko své poustky pramen nejčistší vody.

Ze studánky té, která se *marianskou* nazývá, dosud rádi vodu pijí lidé prostí i vznešení. Letopisy svatohorské vypravují též o mnohých uzdraveních, která vodou touto se stala. Sedm let sloužil Procházka Matičce svatohorské, až 7. dubna 1639. skonal smrtí nábožnou a pohřben jest v kapli *marianské*. Cesta jeho z Prahy na Svatou Horu zobrazena jest na ambitech, věrný pak jeho obraz, dar to rodného jeho města Nymburka, visí na chodbě v residenci.¹⁾

¹⁾ Více o události této najdeš u Balbina I. III. c. 3.

Klenba nad presbytářem.

Matička svatohorská a Tovaryšstvo Ježíšovo (od r. 1647—1773).

„V shromáždění svatých jest
zdržování mé“.

Sirach 24, 16.

„V dědictví Páně přebývati
budu“.

Sirach 24, 11.

Pověst o svrchu dotčeném zázraku roznesla se daleko široko. I přicházelo od té doby na Svatou Horu mnohem více lidí než dříve, poněvadž zázrakem tím k větší důvěře byvše povzbuzeni, i více a větších milostí od Rodičky boží svatohorské docházeli. — Dějiny té doby od Balbina napsané jsou toho dokladem.²⁾

Ale nebylo na Svaté Hoře dosud kněze, aby tu stále služby boží konal a poutníkům svatými svátostmi přisluhoval. Nedostatku tomuto odpomoci hleděla především okolní šlechta. A přála si zde míti kněze z Tovaryšstva Ježíšova. Jan Přibík Jeníšek z Újezda, pán na Březnici, nejvyšší písař království českého, zasazoval se o to vší silou. Povolal již dříve Jesuity do Březnice a vystavěl jim tam 1637. velkolepý kostel sv. Ignáce a kollej. Dle jeho přání měli Jesuité odtud i na Sv. Horu se dostati a na ní duchovní správu konati. I poslali hejtmané kraje podbrdského, v jehož obvodu Sv. Hora stála, Adam Leopold Vratislav z Mitrovic a Vladislav Chlumčanský z Přestavlk a ještě 19 jiných šlechticů císaři a králi Ferdinandovi III. list s prosbou, by Svatá Hora Otcům Jesuitům odevzdána

²⁾ Balbin I. III. c. 9, 10, 11, 12.

byla. Tehdejší dva nejčelnější mužové národa našeho, království českého, Vilém Slavata a Jiří Martinic podporovali žádost tu a věhlasný P. Ferus (Plachý) z Tovaryšstva Ježíšova byl přimluvčím. Po delším vyjednávání svolil Ferdinand III. k žádosti a listem z ležení u Chebu ze dne 3. srpna 1647. nařídil, aby duchovní správa Sv. Hory, jakož i posvátná mariánská soška Jesuitům odevzdána byla.¹⁾ A tak již dne 24. srpna na den sv. Bartoloměje 1647. byla Sv. Hora slavnostním způsobem Jesuitům odevzdána.

Úcta Rodičky boží svatohorské vzrůstá.

„A uprostřed lidu svého povýšena bude.“

Sirach 24, 3.

Jesuité chodili zprvu na Svatou Horu služby boží konat až z Březnice, z Milína, z Vysoké a z Modřovic. Teprv později nákladem pána Jana Častolára na Vysoké si napřed zakoupili v Příbrami dům a r. 1662. položili základ k „residenci“ na Svaté Hoře. O zvelebení a rozšíření úcty mariánské starali se všemožně. Dr. Antonín Rezek praví ve svých „Dějích Čech a Moravy“, že uctívání Panny Marie na Sv. Hoře u Příbrami z Březnice soustavně bylo pěstováno. Služby boží konány byly pravidelně a důstojně. Zvláštní obřady zavedené při uctívání posvátné sošky Panny Marie líbili se všem, tak že tím raději z blízka i z dále putovali na Svatou Horu.

¹⁾ Dekret tento uvádí Jedina na str. 61. a 62.

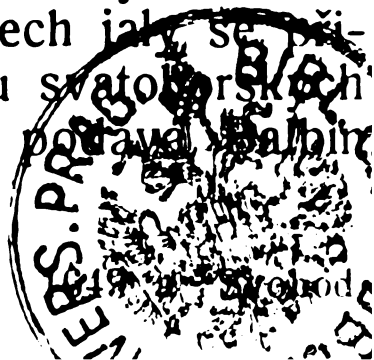
Od r. 1665 zpíváno při výstavu Rodičky boží „Vesel se“, „Zdrávas“ a v postě „Stála „Matka“ od hochů, zvláště pro zpěv na Sv. Hoře vychovávaných a cvičených. Dojemné tyto zpěvy těší se dosud velké oblibě.

R. 1649. začali též lidé na Svatou Horu častěji přicházeti ve spořádaných a slavnostních průvodech. Zuřil tenkrát po naší vlasti mor a proto hledali všichni více než kdy jindy u Pána Boha a Rodičky boží svatohorské ochrany a pomoci. Nápadným bylo všem, že Příbram byla tenkrát od moru ušetřena. — Z vděčnosti za tuto ochranu podnikli Příbramané slavnostní průvod k Panně Marii svatohorské.

Téhož roku uspořádán také velkolepý průvod z Březnice na Svatou Horu. Této pouti účastnila se veškerá okolní šlechta a to hlavně na poděkování za to, že v bouřlivých dobách války třicetileté movitý majetek šlechty kraje podbrdského, ukrytý na hradě Zvíkově, byl zachráněn. Šestnáct kapliček, nyní ovšem již valně sešlých, z nichž jedna od druhé čtvrt hodiny vzdálena a obrazy ze života Pána Ježíše a Panny Marie opatřena jest, označuje dosud cestu, kterou slavný ten průvod tehdy se ubíral.¹⁾

Procesí z Příbrami a z Březnice na Sv. Horu jsou nejstarší a dala podnět, že i jiné okolní osady na Sv. Horu v průvodech jaly se přicházeti. Zajímavou statistiku svatohorských poutí od roku 1647.— 1660. podává Balbín I. V. c. 23.

¹⁾ Viz Diar. synops. ad a. »Katol. reformace« díl II. str. 128.

R. 1647. přijalo svátosti 275 osob; avšak již r. 1660. přišlo na Sv. Horu 40 procesí a 16.231 lidí přijalo tu svátosti.

Že pak tehdy úcta Matičky svatohorské tak rychle se rozmohla, třeba z velké části přičítati spiskům, které o Svaté Hoře a milostech tu Rodičkou boží udílených, v letech 1652. a 1660. od Jesuitů vydány byly. Tak vydal roku 1652. první svatohorský superior P. Jiří Konštanc první českou knihu o Sv. Hoře s názvem: „Succurre miseris, t. j. historie o Svaté Hoře v Čechách spolu se způsobem putování na Sv. Horu“. Roku 1665. vydal však Balbin obšírný spis o Svaté Hoře a nadepsal jej: „Diva Montis Sancti.“

V učeném tom díle dočteš se také, jak velkých a rozličných milostí a dobrodiní do té doby prokázala Maria Panna svatohorská všem, kteří ji na Sv. Hoře neb doma důvěrně o pomoc vzývali.

Mimo tato dějepisná díla z oné doby vydány byly ještě jiné menší spisy o Svaté Hoře a Panně Marii svatohorské.

Zároveň snažili se Jesuité i kapličku sv.-horskou co nejdůstojněji obnoviti. Šlechta, jež v okolí Sv. Hory své statky měla, byla jim v tom velmi nápomocnou. Velkým příznivcem a dobrodincem Sv. Hory byl zvláště *Bernard Ignác hrabě Martinic*, který se svou manželkou Zuzanou Polyxenou, roz. z Ditrichsteina, postavil svým nákladem krásný a drahocenný oltář hlavní se stánkem čili trůnem marianským, na němž dosud zázračná soška vystavena bývá. Přes noc bývá posvátná soška

zavírána v pevném a ozdobném stánku ve zdi na epištolní straně velkého oltáře. Ve zdi pak na straně protější je podobný svatostánek pro nejsvětější svátost. Oba tyto svatostánky pořídil svým nákladem František z Račina, pán na Hluboši a Vilém z Talmberka. Mimo to byly v kapli postaveny také dva nové postranní oltáře; oltář na straně epištolní dala zříditi paní Johanna, manželka Františka z Račina, ke cti P. Marie bolestné a oltář na straně evandělní, zasvěcený ukřižování Páně, zřídil Vojtěch Beneda z Nečtin, pán na Záboři.

Oltářů těch už není; byly odstraněny, když kaple se rozšiřovala. Dva polovypouklé stříbrné obrazy Panny Marie sedmibolestné a „Ecce homo“, které dosud viděti lze na oltáři stříbrném, byly tehdy na oněch pobočných oltářích.

Urozený pán Vojtěch Beneda, Aleš Ferdinand Vratislav z Mitrovic a Jindřich Libštejnský z Kolovrat, nejvyšší sudí království českého, opravili zdivo a pořídili mnoho rozličných potřeb k službám božím.¹⁾

Také strop kaple byl tehdy zvýšen a nákladem paní Marie Eleonory z Valdštýna skvostně ozdoben; avšak r. 1848. nahrazen byl pevným klenutím.

Tak byl Panně Marii na Sv. Hoře s nevšední péčí a obětavostí zbudován příbytek opravdu důstojný a úcta a sláva. Matičky svatohorské šířila se od té doby ještě více,

¹⁾ Balbin; I II. c. 9. § 4. a I. III. c. 13.

tak že čím velebnější kaplička se stávala, tím méně stačila nesčetným zástupům sem putujících ctitelů marianských.

Matička svatohorská v Praze

„Sláva Libanonu přijde k Tobě“.
Isai 60, 13.

Horliví strážcové Svaté Hory přáli si mítí též věrná vyobrazení Matičky svatohorské, která by mezi lidem rozšiřovali. Soudili zcela správně, že tak úcta Panny Marie vnikne nejsnáze až do nejdalších krajů.

Z té příčiny odnesli dva kněží posvátnou sošku v červnu 1652. do Prahy, aby tam od dovedného rytce věrný její obraz v mědi proveden byl.

V Praze zůstala milostná soška přes 14 dní, až její obraz byl hotov; dle obrazu toho byly pak i jiné obrazy P. Marie svatohorské zhotovovány.

Za pobytu v Praze byla posvátná soška též k veřejnému uctívání vystavena v jesuit-ském kostele nejsv. Salvatora na oltáři sv. Ignáce z Loyoly. Sotva se o tom zbožní Pražané dozvěděli, v zástupech hrnuli se do chrámu. Každý chtěl ji viděti. Celý den byl chrám ctiteli marianskými naplněn. Též do některých klášterů s přísnou klausurou byla zanesena milostná soška, aby ji i tam všichni viděti a uctíti mohli. Sám kardinál Harrach přišel Rodičku boží svatohorskou uctíti a později skoro každý rok k ní na Sv. Horu putoval.

Také mnohými a vzácnými dary byla Rodička boží v Praze poctěna.

Návrat posvátné sošky na Svatou Horu podobal se vítěznému vjezdu. Pán Krištof z Lobkovic, prefekt království českého, propůjčil k tomu svůj skvělý povoz a šest koní. Velká část Lobkovicova komonstva a množství nábožných Pražanů provázeli Pannu Marii až na Sv. Horu. Též královské horní město Příbram uvítalo slavnostní průvod co nejokázaleji. Bylo to 28. června 1652.

Od té doby začali Pražané hojněji putovati na Svatou Horu než dosud. Roku 1661. vypraveno bylo první procesí z kaple Betlémské a r. 1665. z Týna, které dosud rok co rok na Sv. Horu přichází. Teď posílá Praha ročně přes 10 slavných poutnických průvodů na Svatou Horu.

Mimo to chodí též jednotliví Pražané na Svatou Horu velmi rádi a letního času mine sotva který den, aby někdo z Prahy tu nebyl.

„Marianský hrad“.

„A tak na Sionu utvrzena jsem“.
Sirach 24, 15.

Čím více lidí na Svatou Horu putovalo, tím naléhavější nastávala toho potřeba, aby kaplička rozšířena byla. Z té příčiny byla napřed na straně severní přistavěna kaple sv. Ignáce nákladem hraběte Ignáce ze Šternberka a ozdobena na stropě obrazy ze života světce. Na straně pak jižní byla postavena zas kaple sv. Františka Xaverského nákladem

hraběte Karla z Millesima a opatřena malbou na stropě ze života světce, jemuž zasvěcena byla. Kaple tato jest nyní sakristií.

Než přístavky těmito vzrostla kaple tuze do šířky; bylo tedy třeba, by zvětšena byla i do délky. To pak stalo se tím, že jak na straně východní, tak také na straně západní přístavěny byly tři otevřené kaple. Prostřední kapli na straně východní vystavěl svým nákladem hrab. Bernard Ignác Martinic, tehdáž nejvyšší purkrabi království Českého. Kaple tato jest ze všech kaplí svatohorských nejvelkolepější. Nazývá se totiž „*císařským oltářem*“, poněvadž nad hlavním oltářem Navštívení Panny Marie zobrazen jest mimo jiné o Svatou Horu zasloužilé osoby též císař Leopold I. jakožto přední její dobrodinec a přítel. Pod Martinickou kaplí jest krypta, do níž Jesuité a zvláštní dobrodinci Svaté Hory pohřbíváni byli. Od „*císařského oltáře*“ vedou dveře do kaple sv. Ignáce z jedné a do sakristie z druhé strany. Dvě postranní kaple vedle císařského oltáře jsou nižší. Kaple na straně evangelijní jest zbudována nákladem hraběte Františka Galasa a zasvěcena sv. Jáchymovi a sv. Anně; kapli na straně epistolní vystavěli hrabata Jan Vrbno a Václav Vchynský ke cti sv. Josefa.

Tři kaple na straně jižní vystavěny byly nákladem Františka Libštejnského z Kolovrat. Byly původně otevřené, později však za dobré uznáno oblouky zazditi a v prostředním z nich zříditi hlavní vchod do kostela. Nad hlavním vchodem postaven byl kůr, který však kostelíček velmi znetvořoval a proto později

stržen býti musil a nyní novým velmi vkusným kůrem dle nákresu p. archit. R. Němce nahrazen býti má.

Zároveň pak byla průčelní zeď milostné kapličky odstraněna, takže všechny tři kaple na západní straně s kaplí milostnou v jeden kostelík splynuly. Bývalá kaple prostřední tvoří nyní s kaplí milostnou hlavní loď kostela, kdežto s oběma kaplemi pobočními pojí se v loď příční.

V kapli po pravé straně hlavního vchodu do kostela zbudován byl původně oltář sv. Jana Nepomuckého, po němž kaple též sv.-janskou slula, a to nákladem urozené paní Marie Maxmiliány Zárubové z Hustiřan; do kaple pak na straně levé od hlavního vchodu přenesen byl oltář sv. Františka Xaverského z nynější sakristie. Oba oltáře byly později jinými nahrazeny. Z oltáře sv. Jana Nepomuckého jest teď oltář P. Marie ustavičné pomoci a z oltáře sv. Františka Xaverského jest oltář sv. Františka z Assisi. A dle toho jsou i jména oněch kaplí.

Avšak oba tyto oltáře stály z počátku tam, kde jsou nyní vchody z kaplí do kostelních předsíní a teprv později byly postaveny na místa, kde nyní stojí a kde dříve byly otevřené postranní oblouky kaplí.

Předsíně, o nichž jsem se právě zmínil, byly zřízeny mezi kaplí sv. Ignáce a Panny Marie ustavičné pomoci a mezi sakristií a kaplí sv. Františka. Přístavky těmito byl kostel svatohorský tak zvětšen, že může až 2000 lidí pojmuti. Posvěcen byl 27. srpna 1673. od arcibiskupa pražského Matouše Ferdin.

Sobka z Bilenberka ke cti Panny Marie Nanebevzaté.

Těž pěknou štíhlou věží byla svatyně svatohorská obdařena od pana Aleše Vratislava z Mitrovic. Na této věži zřízena byla r. 1658. zvláštní lucerna s lampou ze skla červeného, která na počest Panny Marie dřív každou noc, teď však jen v sobotu a před každým marianským svátkem bývá rozsvěcována. Tato lampa nazývá se všeobecně „*svatohorskou hvězdou*“¹⁾)

Prostora kolem kostela obehnána kamenným zábradlím s kamennými sochami sv. předků Rodičky boží, sv. patronů českých a svatých z řádu jezuitského. Mezi jednotlivými sochami stojí všude anděl se štítem a na něm jsou vytesány nejznamenitější zázračné obrazy Panny Marie v Čechách. Prostora tato není krytá a nazývá se *horními ambity*. Odtud na všech stranách lze po schodech sestoupiti na nádvoří čtverhranné a na klenuté *ambity dolní*, které do nádvoří jsou otevřeny a spočívají na 16 sloupech. Na venek jsou tyto ambity uzavřeny a opatřeny 4 schody. Na klenutí ambitů zobrazeny jsou různá vyslyšení Panny Marie svatohorské ze století 17. a 18., a na stěnách lze viděti velké obrazy hlavních událostí z dějin Sv. Hory. Těchto obrazů jest 18. Mimo to jest na ambitech devět oltářů, bohatě a umělecky prací štukatérskou a malířskou ozdobených. Obrazy oltářů těch představují události ze života Rodičky boží. Kaple

¹⁾ O původu a významu jejího mluví Bařbin I. IV. c. 24, a Popp I. I. c. 15.

ty pastaveny byly nákladem předních rodin šlechty české.

Co však dodává Sv. Hoře zvláště podoby marianského hradu, jsou pevné věže s kaplemi na čtyřech koncích ambitů dolních.

Kaple ty se jmenují:

1. *Pražská*, nákladem měst pražských zbudovaná;

2. *Březnická*, postavená nákladem paní Ludmily z Újezda;

3. *Plzeňská*, nákladem Plzně zřízená a

4. *Mníšecká*, kterou pan Servác z Engelflusu, pán na Mníšku vystavěl. — Založeny byly všechny tyto kaple v letech 1660.

Pod kaplí plzeňskou jest ještě jedna kaple anebo lépe řečeno jeskyně sv. Máří Majdalény, vyzdobená umělými krápníky. Vchod do ní jest ze svatohorských schodů. Ve všech těchto kaplích jsou oltáře, takže všech oltářů na Sv. Hoře jest 21. Na straně západní pod zvonicí u oltáře „Panny Marie orodující za dušičky“ jest též *krypta*; pochováváni měli býti v ní poutníci na Svaté Hoře zemřelí. Jsou tam však pohřbeni jen lidé Jesuitům poddaní; za doby proboštů pochovávali se tam též proboštové a jich služební lidé.

Na dolních ambitech jsou čtyři vchody; portál čili brána pražská na straně východní, brána březnická na straně jižní, dvěře do svatohorských schodů a dvěře do residence na straně severní. — Portál náleží jistě po kapli martinické a stříbrném oltáři k nejvelebnějším ozdobám Svaté Hory. Dvě mohutné sochy andělů na schodech zvou

přichozí do vnitř marianského hradu. Po stranách vchodu viděti lze na stěnách obrazy poutníků, vstupujících na posvátné toto místo. Nad přepažením portálu stojí velká, pozlacená socha Matičky svatohorské a jí po boku socha sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského. Po obou stranách soch těchto jsou čtyry okna, odkudž druhdy na přivítanou poutníků zavznívaly trouby a vířily bubny. Druhá strana portálu, která do vnitř hledí, opatřena jest též čtyřmi okny nad vchodem. Jsou to okna kůru, na němž se zpívá o velkých slavnostech času letního, když služby boží konají se u oltáře císařského v kapli martinické. Poboční zdi portálu zakončeny jsou dvěma čtyrhramy kusýma věžma, z nichž každá čtyřmi sochami proroků star. zákona ozdobena jest. Uprostřed pak mezi oběma věžma jest místo cimbuří upevněno sedm poprsí královských a knížecích ctitelů marianských.

Před portálem stojí sloup s P. Marií svatohorskou. Postaven byl nákladem pana Jaroslava z Dobrše roku 1661. Opodál „na Kalvarii“ postaven byl roku 1692. velký kříž se sochami Panny Marie, sv. Jana a sv. Máří Magdalény, kříž objímající, jsou z jednoho kusu (monolith). Sousoší to postavil říšský hrabě Ferdinand Heřman Harrach roku 1692. Na kříži jsou odpustky kříže missionářského z missie, konané v Příbrami r. 1865.

Druhá brána svatohorská jest *brána březnická*; ozdobena jest uměleckou sochou P. Marie svatohorské a osmi jinými sochami, představujícími osoby ze sv. příbuzenstva

Rodičky boží. Brána tato otevírána bývá jen tenkrát, když březnické procesí přichází na Svatou Horu. Zdobí ji též dvě věže a sochy nevšední ceny.

Na straně severní vedou jedny dvěře do *svatohorských schodů*, které vystavěl hrabě Vratislav z Mitrovic r. 1658. Schody ty jsou kryté a přes 400 metrů dlouhé a vedou až do Příbrami.

Druhé dvěře na téže straně vedou do „*residence*“ čili do příbytku kněží v duchovní správě Sv. Hory zaměstnaných. Residence byla vystavěna r. 1664. V místnostech jejích visí mnoho památných obrazů a v archivu je dosti památek, důležitých nejen pro Sv. Horu, nýbrž i pro dějiny katolické reformace v Čechách.

Toť stručný popis Svaté Hory po zreformování. Mohutné stavby kostela, ambitů a residence a 9 věží dodává Sv. Hoře opravdu podoby a rázu „hradu marianského“. ¹⁾

Svatohorské poutě.

„A půjdou národové mnozí a řeknou: Pojdte a vstupme na horu Hospodinovu“.

Isaiáš 2, 3.

Jako v přírodě nenajdeš drahých kovů a kamenů všude na každém místě, tak ani v řádě nadpřirozeném nedojdeš vždy a všudě zvláštních milostí božích. — Bůh jest sice

¹⁾ Podrobnější popis podává Popp l. I. c. 17 až 19; Jentsch odst. 19—21.

všudy přítomen a na každém místě nás slyší, když k němu se utíkáme. přece však zvolil a vyhradil si některá místa, kde více a větších milostí udílí než jinde. O tom poučují nás dějiny starého i nového zákona dostatečně. Takovým místem od Boha vyvoleným a omilostněným byl v starém zákoně Bethel, Sílo a Jerusalema; v novém pak zákoně jsou to, jak dějepis církve svaté tomu nasvědčuje, ponejvíce místa zasvěcená Rodičce boží, Marii Panně. Oblíbila si pak Rodička boží za trůn svůj zejména *hory*; na horách — divy tvoří. A takovým místem vyvoleným jest také Sv. Hora. Chceme-li tedy od Pána Boha prostřednictvím Matičky svatohorské hojných milostí dojíti, *putujme na Sv. Horu*.

Poutě jsou veřejným vyznáním víry, skutkem kajícím, důkazem vroucí lásky, úcty a důvěry k Bohu a k Marii Panně; proto byly poutě v církvi sv. vždy schvalovány a a věřícím doporučovány.

O poutích na Svatou Horu z let prvních jsme již slyšeli.

Z let pozdějších víme, že r. 1677 přišlo 57 procesí a 94.000 poutníků a r. 1751 63 průvodů a z poutníků, jichž počet udán není, přijalo 150.000 svátosti. Mnohá procesí měla až 10, 15, ano i 20 tisíc lidí. Ano i když poutě zvláštními dekrety omezovány a Jesuité ze Svaté Hory vypuzeni byli, nebylo mnoho ani průvodů ani poutníků.

Poznati to z počtu komunikantů, jež udává pátý svazek svatohorských diarií (deníků) z doby proboštů. Tak r. 1774 přijalo 135.000, r. 1790 106 000, r. 1800 159.000,

r. 1820 142.000, r. 1850 72.000 lidí svátost pokání a nejsvětější svátost oltářní.

Za Redemptoristů, kteří r. 1861 Svatou Horu ve správu přijali, bývá průvodů ročně na 400, z nichž asi polovice dává se slavným způsobem vítati a vyprovázeti¹⁾: a všech poutníků na Svatou Horu do roka přicházejících jest přes 200.000, z nichž průměrně na 90 tisíc svátosti přijímá.

Nejvíce procesí přichází na Sv. Horu od začátku května až do oktávu korunovace Panny Marie svatohorské, t. j. do čtvrté neděle po sv. Duchu. Doba tato nazývá se „konkurs“. V tak řečený „velký pátek“, t. j. ten pátek po Nanebevstoupení Páně bývá na Svaté Hoře na 25 procesí vítaných.

Různost krajů, řečí a nářečí svědčí o tom, že poutníci na Svatou Horu přicházejí i z dalekých krajů, jako ze sousední Moravy, Bavor, a Dolních Rakous.

Rodička boží svatohorská zve k sobě všecky a volá: „Přistuptež ke mně všichni, kteříž mne žádostivi jste a plody mými nasyťte se. Nebo duch můj jest nad med sladší a dědictví mé nad med a plást strdi: památka má (trvá) do pokolení věků.“ Sir. 24, 26—28.

—

¹⁾ Způsob procesí na Sv. Horu vítati a vyprovázeti je z r. 1675.

Korunovace milostné sošky.

„Dal jsem korunu okrasy na
hlavu tvou“

Ezech. 16, 12.

Největší slávy dostalo se Panně Mării svatohorské tím, že zázračná její šoška byla *korunována*.

Velikého tohoto vyznamenání dostává se v církvi katolické jen takovému obrazu neb takové sošce, která zvláštní úctě se těší a starobylostí nad jiné vyniká a mnohými zázraky oslavena jest. Obyčej takovéto posvátné obrazy a sochy korunovati pochází z druhé polovice století XVII., z dob papeže Urbana VIII. A tohoto církevního vyznamenání dostalo se též zázračné sošce svatohorské. Stalo se to za tehdejšího provinciála Tovar. Ježíšova v Čechách, P. Jana Seidla a svatohorského superiora, P. Prokopa Příhody.

Když vatikánská kapitola napřed prozkoumala a potvrdila veškeré důkazy o velké úctě a zázračné moci Rodičky boží svatohorské, ustanovila k posvátnému obřadu korunovačnímu tehdejšího arcibiskupa pražského Daniele Mayera a poslala posvěcené zlaté korunky pro Ježíška a Matičku svatohorskou, opatřené svým erbem a hojně ozdobené drahokamy a perlami na Sv. Horu. Staříčký a churavý arcibiskup nemohl však sám na Sv. Horu přijíti a proto přišel světící biskup Rudolf hrabě Špork, aby posvátnou svatohorskou sošku korunoval.

I uspořádána na den 22. června, třetí neděli po sv. Duchu r. 1732 na Sv. Hoře slavnost velkolepá, které se účastnilo mnoho

Klenba prostřední.

vysokých církevních hodnostářů, zástupy kněžstva, velký počet české šlechty a nesmírné množství lidu. Korunovace byla vykonána u císařského oltáře. Slavnost trvala 8 dní. Král. horní město Příbram přispělo velmi k zvýšení slavnosti té a obětovalo Rodičce boží svíci přes 140 liber těžkou.

Tehdy vydány byly též slavnostní spisy v řeči latinské i české, raženy pamětní mince, tisknuty obrázky Rodičky boží svatohorské, a vše to rozdáváno mezi lid a vznešené panstvo. Obraz vítězoslavného oblouku (arcus triumphalis) viděti dosud na chodbě svatohorské residence¹⁾.

Korunovací dosáhla sláva Rodičky boží svatohorské svého vrcholu. Od té doby byly průvody na Sv. Horu ještě četnější. Matička svatohorská těšila se v polovici století XVIII. úctě tak veliké a Svatá Hora návštěvě tak hojné, že málo poutních míst jí se vyrovnalo.

Památka na korunovací konána bývá každý rok třetí neděli po sv. Duchu a vždy s velkou slávou a za velikého účastenství lidu. Bývá ten den na Svaté Hoře průměrně přes 30 tisíc lidí. Jest to největší slavnost svatohorská.

Královské horní město Příbram přispívá svým velkolepým průvodem k slavnosti této nemálo. Sbor městských ostrostřelců s kapelou, jednota příbramského živnostenstva, spolek vojenských vysloužilců s hudbou a sbor hochů v oděv pážat ustrojených, dlouhá řada družiček, jsou průvodu toho pravou ozdobou. Úchvatný zvláště bývá dojem, když po slavné

¹⁾ Obšírně slavnost tuto popisuje Popp. I. II.

mši svaté posvátná soška, na ozdobná nosítka postavená, od kněží za zpěvu, hudby a hlachu zvonů po ambitech nesena bývá.

Každých 50 let slaví se *jubileum korunovace* Panny Marie svatohorské.

Roku 1782. dne 9. června konalo se první takové padesátileté jubileum. Slavnost trvala tři dny a 33 tisíc lidí přistoupilo k stolu Páně.

Roku 1832. dne 1. července konala se stoletá památka korunovace Rodičky boží svatohorské. K slavnosti té zavítal též kníže arcibiskup pražský, Alois Josef hrabě Kolovrat-Krakovský a sloužil tu pontifikální mši svatou. Tenkrát ve dvou dnech přijalo 19 tisíc věřících Tělo Páně

Roku 1882. od 18.—25. června slaveno bylo 150leté jubileum svatohorské korunovace. K velkolepé slavnosti této zavítal též apoštolský nuncius z Vídně, arcibiskup Vanutelli, jenž oslavou Matičky svatohorské dojat, zvolal: „Spectaculum magnum, spectalum grande inauditum, admirabile, spectaculum angelis et hominibus“ (divadlo veliké, velkolepé, neslýchané, podivné divadlo andělům a lidem). Též Jeho Eminenci kardinál Bedřich Švarcenberk, kníže arcibiskup pražský, biskup budějovický, královéhradecký, litoměřický, brněnský, více prelátů, 500 kněží, 60 alumnů z kníže-arcibiskupského semináře a 310 tisíc poutníků bylo tehdy na Svaté Hoře. Svátosti přijalo za 8 dní 45 tisíc poutníků.

Na památku zobrazena jest slavnost tato na ambitech.

Tři spisy byly vydány na oslavu tohoto jubilea: „Svatá Hora“ od Klementa Vlasáka,

tehdejšího svatohorského rektora, „Svatá Hora, poutní místo u Příbramě“, od Jana Borského a „Oslava nejblahoslavenější Panny Marie svatohorské“ od Petra Kopala.

Dary a oběti.

„Se mnou jest bohatství a
sláva, zboží nádherné a
spravedlnost.“

Přísloví 8, 18.

Ti, kdož od Rodičky boží svatohorské milosti došli, chtěli darem se jí za to odsloužiti a obětovali jí často, co jim bylo nejdražším. Není nám možno vše vypočítati, co Matičce svatohorské z vděčnosti a lásky od ctitelů jejich bylo věnováno. Zvlášť letopisy ze století XVII. a XVIII. jsou plny zápisků o darech rozmanitých a drahocenných. Byly to zvláště rodiny šlechtické, které Matičce svatohorské nanesly darů mnoho a mnoho.

Tak byly obětovány Rodičce boží krásné a drahocenné koruny, z nichž nad jiné vynikaly korunky pro Pannu Marii a Ježíška od hraběte Osvalda Thuna a jeho choti.

Bylo dále na Svaté Hoře množství zlatých řetězů, náramků, prstenů a podobných šperků, drahokamy vykládaných.

Také stříbrných a zlatých srdcí dostala Rodička boží několik. Nad jiné svou cenou a krásou vyniká *zlaté srdce*, darované *od kněžny Eleonory Švarcenberkové*, rozené Lobkovicové. Uprostřed srdce je vsazen velký smaragd, jímž prochází zlatá žila. Vzácný tento dar donesen na Svatou Horu z Krumlova 29. dubna 1734. a zdobí dosud Rodičku boží.

Jest připevněn na tak zvaném *pancíři* čili *kyrysu*, nejvzácnějším skvostu Matičky svatohorské. Klenot tento jest zhotoven z ryzího zlata a ozdoben množstvím drahokamů a perel. Jen jednou za rok, a sice o korunovaci, nosívá posvátná soška drahý tento klenot.

Mimo to bylo darováno Panně Marii mnoho šatiček, z nichž mnohé jsou práce umělecké a ceny veliké. Jedny jsou dar Marie Eleonory, vdovy po Ferdinandovi III., a jiné od císařovny rakouské Marie Teresie z roku 1776. Většina však šatiček drahocennějších časem se ztratila. Snad i ty musily v smutných válečných dobách mincovnímu úřadu odvedeny býti.

Za návštěvy císaře Leopolda I. roku 1673. byl tehdejší marianský poklad vystaven v kapli sv. Ignáce. Avšak z celého tohoto pokladu nezbylo mimo pancíř, jednu skvostnou monstranci a mimo votivní dary, jež kolem stříbrného oltáře ve schránkách visí, nic. Dary nejstarší padly roku 1648. v Praze do rukou Švédů, pozdějších darů použito na pořízení korunovačních klenotů Rodičky boží, pak zas na zapravení výloh za stříbrný oltář a ostatek padl ve válkách francouzských za oběť mincovně na potřeby válečné. A byly by tenkrát za své vzaly i ty nejvlastnější ozdoby Rodičky boží, korunky a pancíř, a byl by i stříbrný oltář do mincovny se dostal, kdyby první probošt svatohorský hrabě Jáchym Čejka nebyl jich hájil a na samého císaře Františka I. nebyl se obrátil. Tak ušetřeny a zachovány aspoň nejkrásnější ozdoby Matičky naší: koruna, pancíř a stříbrný oltář.

Stříbrný oltář.

„A trůn jeho bude jako slunce
před obličejem mým a jako měsíc
utvrzen na věky.“

Žalm 88, 38.

Hlavní péčí vděčných ctitelů Rodičky boží svatohorské bylo od počátku: postavití jí důstojný trůn a stánek; tímto trůnem stal se hlavní oltář. Starý oltář byl zbořen, a na jeho místě postaven krásný oltář roku 1655. nákladem hraběte Bernarda Ignáce z Martinic, který pořídil také novou schránku na posvátnou sošku z ebenového dřeva a drahého skla skvostně zlatem, stříbrem a drahokamy ozdobenou. První však toho druhu schránku zhotoviti dal před ním Jindřich Libšteinský r. 1644. Obě tyto schránky byly nahrazeny r. 1685. novou drahocennější, kterou ovdovělá hraběnka Marie Strozziová, roz. Khevenhüllerova pořídila. Jest z čistého stříbra; zlaté obrazy a drahokamy z ní však už dávno zmizely. Roku 1686. darovala vznešená paní hraběnka Polyxena, vdova po zemřelém již tehdá Bernardovi Ignácovi hraběti z Martinic, rozená Dietrichšteínova, na hlavní oltář stříbrné schůdky pro svícny; schůdky tyto zdobí dosud stříbrný oltář. Na schůdkách po obou stranách stánku Rodičky boží klečí dva stříbrní andělé.

Téhož roku pořídil pro stříbrný oltář hrabě Adolf ze Šternberka stříbrné antipendium. Pozlacená hvězda s hraběcí korunou a řádem zlatého rouna ukazují na tohoto dobrodince Svaté Hory. Za Redemptoristů byla r. 1890. k tomuto antipendiu přidána dvě postranní antipendia též stříbrná.

Před oltářem viselo druhdy 8 drahocenných lamp, nyní visí tam jen dvě.

V XVIII. století bylo k stříbrnému oltáři stříbrné sloupovité pozadí dáno. Práci tu vykonali dva pražští mistrové zlatníci r. 1772.

Stříbrný oltář budí svým leskem a svou uměleckou prací pozornost každého a jest nejdůstoj. stánkem Rodičky boží svatohorské.

Jesuité opouštějí Svatou Horu.

„Učiněni jsou ztracení synové
moji, nebo ssílil se nepřítel.“
Pláč Jerem. 1, 16.

R. 1747. 24. srpna slavili Jesuité stoletou památku působení svého na Svaté Hoře se slávou a radostí velikou¹⁾. Tři dni trvala slavnost. Než veškerá působnost jejich zastavena *zrušením řádu* r. 1773. Na novém stříbrném oltáři nesloužili mši svatou ani rok. Dne 11. října vzata jim správa Svaté Hory a svěřena prozatím tehdejšímu děkanovi příbramskému Antonínu Ungarovi (Uhrovi) z Raabu. Tehdejší superior P. František Czepani opustil dne 14. t. m. s devíti svými podanými Svatou Horu. I želeli odchodu jejich všickni, kdož Matičku svatohorskou milovali.

Do té doby byly vydány mimo spisy již uvedené ještě tyto:

1. „Peregrinatio catholico-bohemica ad Dei Matrem in Sacro Monte“. Michael Adalbert Crusius, děkan strakonický. R. 1653.

¹⁾ Diar. ad annum 1747, 24.—26 Aug.

2. „Zázraky Panny Marie svatohorské“ od Jiřího Fera (Plachého¹, T. J.

3. „Svatohorská Panna Maria v Čechách nad Příbramí outočiště“ r. 1655.

4. „Přepodivná Matka svatohorská Maria v zázracích a milostech svých na Hoře Svaté nad Příbramí se skvějící“. V Litomyšli roku 1666.

„*Poutníček*“ r. 1671. Týž spis již r. 1678. po osmé vydán v 8000 exemplářích¹⁾.

„*Refractio splendoris* a Sanctissima Virgine Matre Maria in coelis coronata in ejus miraculis clarissimam Statuam Coronatam in Monte Sancto“. 1732.

„*Odražená záře* z nejsvětější Rodičky boží Marie Panny a její mnohými zázraky osvěcený obraz na Svaté Hoře“ ... Vytisknuto v Příbrami r. 1732.

„*Regina saeculorum*: královna věků stoletým bleskem milosti a zázraků oslavená ... Maria Panna na Svaté Hoře“ od Leopolda Svojského. V Praze r. 1732.

„*Řebřík Jakuba*: Maria Panna svatohorská, po kterém Bůh sestoupil na zem, aby po něm lidé zasloužilí vstoupili na nebe“ od Jana Josefa Hubatia z Kottnova, faráře dobříšského. V Praze r. 1737.

„*Aurora primae diei in saeculo Mariano inchoato per PP. Societatis Jesu anno 1647* ...“

Aurora (Jitřenka) vyšla r. 1747. na stoletou památku pobytu Jesuitů na Svaté Hoře; psána jest od P. Vojtěcha Pubetza, té doby superiora svatohorského. Jest to první díl většího čtyř-

¹⁾ Synops.

dílného spisu, nadepsaného: „Annus Marianus“. (Rok mariánský). Spisovatel jeho však předčasnou smrtí byv zachvácen roku 1748., dílů ostatních více vydati nemohl. Mimo to bylo přeloženo první dějepisné dílo o Svaté Hoře (Diva M. S.) od Balbina do češtiny a od P. Matěje Šteyera, z Tovaryšstva Ježíšova, do němčiny.

Svatá Hora za proboštů.

„Blahoslavení, kteří ostřihají
cest svých“. Pŕísl. 8, 32.

Příbramský děkan dlouho na Svaté Hoře nepůsobil. Již 17. listopadu roku 1773. odevzdána byla správa Svaté Hory P. *Jáchymu hraběti Čejkovi z Olbramovic*, knězi řádu Theatinů čili Kajetánů, který 9. září 1775. jmenován byl doživotním svatohorským proboštem. Roku 1778. přiděleni mu byli za kooperatory čtyři světští kněží. Než, co to bylo pro tak rozsáhlou vinici Páně, jakou byla Svatá Hora! Dvorním dekretem ze dne 30. dubna r. 1796. povýšena Svatá Hora na *proboštsví stálé* a proboštu dáno právo užívati mitry a berly.

Probošt Čejka byl knězem svědomitým a správcem Sv. Hory obezřelým. Postavení jeho bylo z mnohých příčin velmi nesnadné, než věhlasem a rázností svou mnohé věci Svaté Hoře zachoval, kterých by byla jinak pozbyla. Jeho zásluhou jest, že stříbrný oltář, korunovační klenoty Rodičky boží, umělecká monstrance a jiné drahocenné věci do min-

covny se nedostaly. Zajímavo jest, čísti jeho žádost, kterou tehdy podal císaři Františku I.

Zemřel 9. května 1814. u věku 93 let; pohřben jest v kryptě pod zvonicí. Obraz jeho visí v residenci.

Druhým proboštem svatohorským stal se se roku 1815. ředitel kníž.-arcibiskupského semináře v Praze, P. *Alois Fašang*, rodilý z Jihlavy. O místo to žádal z lásky k Matce boží a k Svaté Hoře. I tento probošt nemálo pečoval o zvelebení Svaté Hory. Za něho slaveno *stoleté jubileum* korunovace Panny Marie svatohorské. Probošt Fašang zemřel 13. června 1833. a byl pochován vedle Čejky v kryptě svatohorské.

Třetím proboštem svatohorským stal se roku 1834. tehdejší farář ve Svatém Poli, P. *František Xav. Jedina*. Přispěl ku zvelebení Sv. Hory zvláště tím, že napsal dosti obšírné dějiny posvátného tohoto místa. Pořídil také mnohé opravy, jak na kostele, tak na residenci a statně hájil práv Svaté Hory. I za času jeho chodívalo mnoho poutníků na Sv. Horu. Roku 1842. bylo těch, kteří na Svaté Hoře k stolu Páně přistoupili, 137.500.

Zemřel 26 března 1847. a pohřben tam, kde předchůdcové jeho.

Nástupcem jeho stal se P. *Petr Jeřábek*, farář ve Vepřku. I tento probošt zveleboval Svatou Horu, jak jen mohl. Mezi opravami, které provedl, zasluhuje zvláštní zmínky nové klenutí kaple marianské.

Posledním proboštem svatohorským byl Petr Jeřábek, který zemřel 29. srpna 1859.; leží též v kryptě svatohorské.

Po smrti P. Jeřábka odevzdána správa Sv. Hory tehdejšímu faráři hlubošskému, P. *Janu Kohoutovi*, bývalému kooperátorovi sv.-horskému. Za něho byla dokončena vnitřní oprava kostela

Proboštové starali se o Sv. Horu svědomitě; avšak na stupni, na nějž od Jesuitů povýšena byla, udržeti ji nemohli. To jest možno jen řádu. O tom přesvědčen byl probošt Jeřábek i administrator P. Kohout, jenž také přesvědčení své sdělil tehdejšímu arcibiskupu pražskému, kardinálu Švarcenberkovi.

Kongregace nejs. Vykupitele.

„A ve shromáždění jest
zdržování mé“. Sirach 24, 16.

Po delších poradách a vyjednáváních, zdaž by Svatá Hora svěřena býti měla nějakému řádu, uznali jak J. Em. kardinál Švarcenberk, tak Jeho Veličenstvo císař a král náš František Josef I. za dobré, svěřiti duchovní správu Sv. Hory kongregaci kněží Nejsvětějšího Vykupitele, čili Redemptoristům.

Kongregace tato byla r. 1732. založena od sv. *Alfonsa de Liguori*, biskupa a učitele církve svaté, v Itálii, v Neapolsku, a r. 1820. zavedl ji v Rakousku vikář téže kongregace, blahosl. P. Klement Hofbaur, rodilý Moravan.

Dne 5. prosince 1860. odebrali se tedy 2 Redemptoristé: P. Václav Zyka a P. Fr. Sal. Vítek na Svatou Horu. Přišedše na úpatí její, poklekli a Matičce boží se doporučeli.

Dne 6. října r. 1861. byla Svatá Hora Redemptoristům odevzdána. Prvním svatohorským superiorem byl P. Václav Zyka, jenž r. 1862. rektorem byl jmenován.

Redemptoristé počali ihned Svatou Horu opravovati a úctu marianskou šířiti. K zvelebení úcty marianské a nábožného života zřízeno na Svaté Hoře již r. 1861. *bratrstvo Srdce Panny Marie* a roku 1864. založen *třetí řád svatého Františka*. Bratrstvo, které s arcibratrstvem Panny Marie Vítězné v Paříži jest spojeno, má teď na 300 tisíc a třetí řád přes tisíc údů.

P. Zyka zastával úřad rektora až do r. 1865. Nástupcem jeho stal se P. Jan Nep. Jentsch (1865.—1868.).

Za něho byla roku 1866. posvátná soška z obavy před Prusy odnesena do Smolotel u Makové. Dne 13. července donesli ji však zas 2 Redemptoristé na Sv Horu. P. Jentsch napsal r. 1868. krátké dějiny Svaté Hory dle spisu probošta Jediny.

Třetím svatohorským rektorem byl od r. 1868.—1884. P. Klement Vlasák. Za jeho úřadování učiněno mnoho oprav na Svaté Hoře. Napřed byla opravena martinická kaple nebo-li císařský oltář a postranní dvě kaple sv. Anny a sv. Josefa. Krásný freskový obraz navštívení P. Marie namaloval tehdy professor Sequens. Oltář byl zhotoven nový. Sochy sv. Alfonse a sv. Ignáce a andělů jsou z ústavu Mayerova v Mnichově. Velký obraz nad oltářem, představující nejznamenitější ctitele Rodičky boží svatohorské a příznivce a dobrodince Svaté Hory, jakož i menší obrazy

na klenutí kaple martinické byly od téhož mistra obnoveny. Umělecké okrasy štukaturské obnovil Vojtěch Pupp z Prahy.

Obrazy v kaplích pobočních maloval akademický malíř Umlauf.

R. 1872. počali Redemptoristé obnovovati ambity. Obrazy na oltářích maloval ponejvíce Umlauf. Roku 1877. obnovena byla kaple březnická a postavena v ní krásná socha Panny Marie s Ježíškem z ústavu Mayerova v Mnichově.

Téhož roku pořízeny byly pro kostel svatohorský varhany, zhotovené Ferdinandem Helfertem z Tachova. Vnitřek kostela byl obnoven a presbytář malbou opatřen. Též obrazy na klenutí kaple P. Marie ustavičné pomoci a sv. Františka byly obnoveny. — Obrazy v kapli P. Marie znázorňují udalosti ze života sv. Jana Křtitele a zakladatelku dřívějšího oltáře téže kaple, urozenou paní Maxmiliánu Zárubovou z Hustiřan a (bezpochyby) i jejího chotě, Rudolfa Václava p. na Žumberce. V druhé kapli zobrazeny výjevy ze života sv. Václava.

R. 1878. objednán byl nový zvon a posvěcen světícím biskupem Dr. K. Pruchou.

Roku 1880. počalo se s opravou portálu svatohorského. Obrazy po obou stranách hlavního vchodu maloval professor Čermák; představují zbožné poutníky, vstupující na posvátné místo.

K opravenému portálu zjednány byly zároveň nové kamenné schody.

Roku 1879. bylo na Svaté Hoře zřízeno *bratrstvo nejblahoslavenější Panny Marie*

ustavičné pomoci a sv. Alfonse, které arcibratstvu v Římě bylo přivtěleno. Bratrstvo to má teď přes 16 tisíc členů.¹⁾

R. 1882. slaveno bylo 150leté jubileum korunovace *Matičky svatohorské*. R. 1884. začala se k residenci přistavovati nová klášterní budova pro Redemptoristy, která však byla dokončena až za P. Janečka.

Čtvrtým rektorem svatohorským byl P. *Englbert Janeček* (1884.—1888.).

Za něho byla opravena kaple pražská a kaple sv. Máří Magdaleny. Roku 1888. byl v Římě objednán krásný nový obraz Panny Marie *ustavičné pomoci*, jež sám sv. Otec, papež Lev XIII. posvětil.

R. 1886. byly poopraveny také korunky posvátné sošky, pancíř, vzácná monstrance a velké stříbrné svícny. Téhož roku byly postaveny pak nové krásné jesle z ústavu Mayerova z Mnichova a pořízen nový Boží hrob.

R. 1888. stal se rektorem svatohorským P. *František Sal. Němec*.

Za jeho rektorátu učiněno pro Svatou Horu mnoho. Především opraven byl stříbrný oltář. Vše, co na něm ze stříbra nebylo, stříbrem se doplnilo a co bylo poškozeného, bylo vyspraveno a očištěno.

Roku 1890. přidána byla k prostřednímu stříbrnému antipendiu dvě postranní stříbrná antipendia. R. 1889. zhotoven byl k témuž oltáři krásný červený baldachýn, který

¹⁾ Kdo by do bratrstva vstoupiti chtěl, ohlasiž se v sakristii.

o větších svátcích zavěšen býval, ale teď již odstraněn jest.

Potom byla položena na mnoha místech v kostele nová dlažba, obnovena sakristie, pořízena překrásná kazatelna a naproti ní na zdi zavěšen a opraven kříž práce umělecké, který dříve na zdi kostelní, naproti bráně březnické visíval.

V září r. 1890. postaven byl nový oltář Panny Marie ustavičné pomoci a sv. Alfonse a rok na to počalo se s obnovou kaple sv. Ignáce. O svátcích velikonočních roku 1891. koupeny byly nové sochy nejsv. srdce Pána Ježíše a Panny Marie.

Též císařskému oltáři dostalo se opět potřebné opravy.

Na věži marianské počala ode dne 20. června 1891. znovu zářiti lampa, „svatohorská hvězda“, která před několika lety byla odstraněna.

Na ambitech opraveny byly mnohé obrazy z historie Sv. Hory a sice od akademického malíře Josefa Mathausera z Prahy.

Posléze byly i 3 kaple nárožní: plzeňská, mníšecká a březnická obnoveny.

Roku 1893. přišel na Svatou Horu jako rektor P. *Karel Nováček*. Za jeho vlády byly opraveny všechny věže svatohorské a největší zvon (Immaculata), který už P. Frant. Němec objednal, byl od světícího biskupa Ferdinanda Kalouse slavnostně posvěcen a na zvonici zavěšen. V kostele byl postaven nový mramorový oltář svatého Františka Serafinského a ozdoben sochami sv. Gerarda a bl. Klementa

Hofbauera. Mimo to bylo mnoho různých oprav vykonáno.

Roku 1894. byl rektorem jmenován P. *Josef Roller*. Za něho byly obrazy v osmi kaplích Panny Marie na ambitech a v kaplích sv. Josefa a sv. Anny po obou stranách císařského oltáře opraveny. Též velké nástěnné obrazy korunovační v kapli martinické a mnohé jiné obrazy byly obnoveny. Mimo to bylo o různé potřeby kostelní hojně postaráno. Roku 1895. bylo na Sv. Hoře zřízeno *bratrstvo nejsvětějšího Srdce Páně*, které má již na 4000 členů.

Roku 1898. stal se rektorem P. *Josef Nedbal*. Před císařským oltářem byly postaveny velkolepé žulové schody. Do kostela byla dána dvě krásná malovaná okna, která však svými barvami dojem kostelních maleb a štukových prací velmi ruší. Oba svatostánky po stranách stříbrného oltáře byly důkladně vyspraveny a ohnivzdornými dvířkami opatřeny. V residenci byla zřízena obrovská nádržka na dešťovou vodu z kostela a z ambitů. O jiných, méně důležitých pracích, netřeba ani se zmiňovati.

Roku 1901 nastoupil svůj úřad jako rektor P. *František Hradilák*. Postavil nové žulové schody na straně sakristie. Na dolních ambitech zřídil druhou sakristii. Postaral se též o různé opravy v klášterní zahradě. V nádvoří residence byly hospodářské budovy novými stavbami rozšířeny a za budovami bylo s obrovským napjetím všech sil nové nádvoří vystavěno. Roku 1902 byl zaveden

spolek smírného klanění, který již má na 4000 členů.

Roku 1903. byly ve svatohorské svatyni nejvelkolepější opravy konány, o nichž zevrubnější zprávu podati třeba.

Příčiny oprav svatohorských.

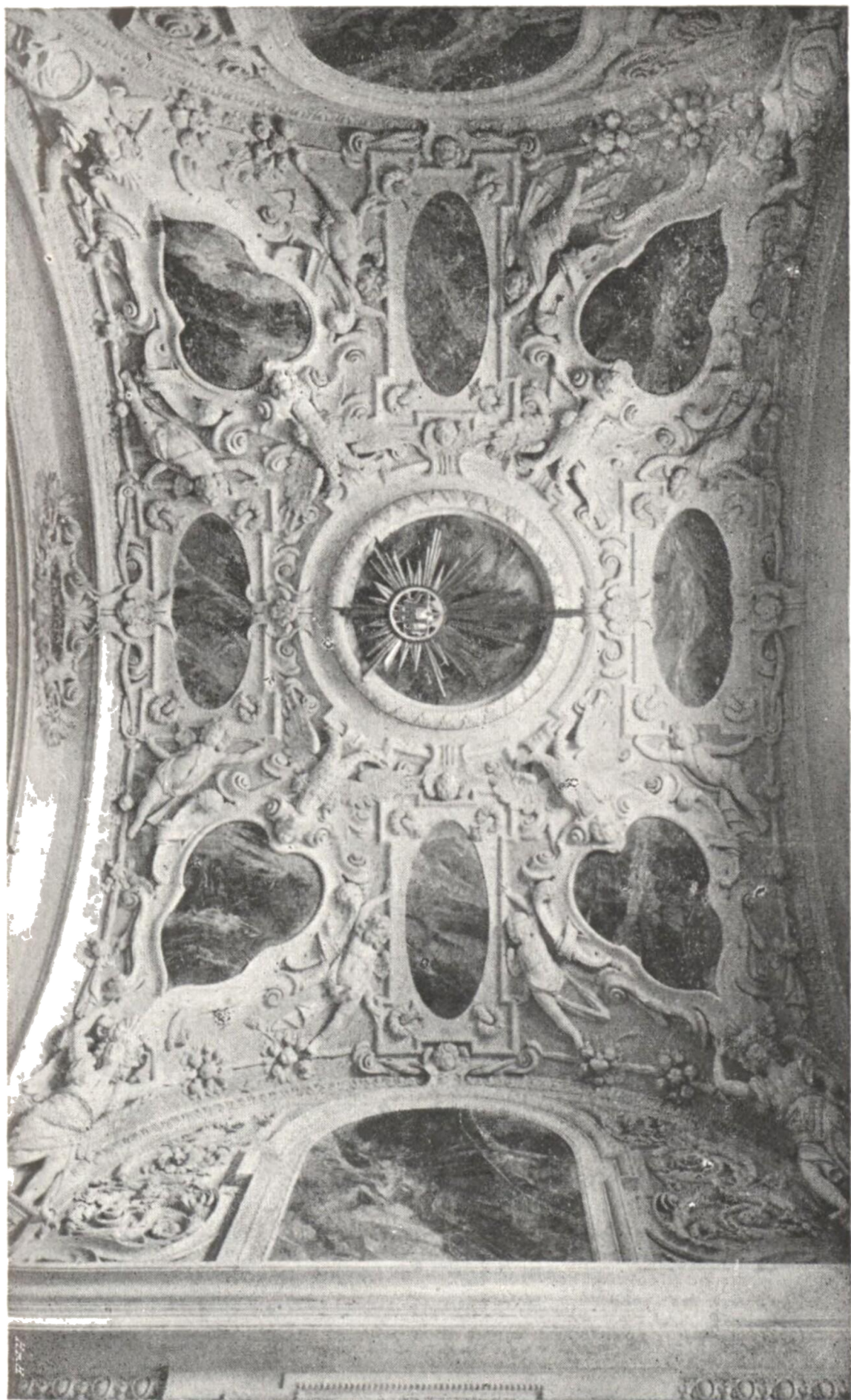
„Hospodine, miloval jsem okrasu domu Tvého a místo přebývání slávy Tvé!“ (Ž. 25. 8.)

Péče o důstojný příbytek Boha, jehož Velebnosti milionové andělů se koří, je nutným požadavkem živé víry a lásky k Bohu; kde víra a láska boží v srdcích roste a kvete, tam je také o vhodnou výzdobu svatyně dobře postaráno.

Proto již zbožný král David miloval tolik ozdobu domu božího, a syn jeho, moudrý Šalamoun, nevěděl ve své horlivosti pro čest a slávu boží nic dokonalejšího, než zřídití Hospodinu nádherný, velkolepý chrám. „Vystavěť Šalamoun dům a dokonal jej“ (III. Král 6. 14.) „a nic nebylo v chrámě, co by zlatem nebylo přikryto“ (ibid. 22.)

Těž svatohorský kostel se svými velkolepými ochozy a umělecky vyzdobenými kaplemi hlásá všem, že tu láska věřících po celá staletí všemožně se vynasnažovala, připravit Bohu a jeho nejsvětější Matce příbytek opravdu důstojný a milý.

A tatáž láska k Bohu to učinila, že i v r. 1903 kostel svatohorský co nejbohatěji a nejnádherněji vyzdoben a opraven byl. A byly

Třetí klenba v hlavní lodi.

opravy ty také již nutny. Zvláště jich potřebovala hlavní loď svatyně. Loď ta byla totiž jediná v celém kostele dosud beze všech ozdob, kdežto všechny ostatní kaple byly už ode dávna uměleckými pracemi štukovými a krásnými malbami bohatě dekorovány. Příčina toho jest, že na místě tomto stávala kdysi původní kaplička svatohorská s rovným stropem dřevěným, kterou Otcové Tov. J. z úcty hleděli všemožně zachovati povždy v tom stavu, v jakém ji převzali.

Avšak v první polovici předešlého století vdp. proboštové, kteří po Jesuitech správu Sv. Hory převzali, z důležitých zajisté příčin dřevěný strop původní kapličky odstranili a nahradili klenbami a spojili milostnou kapli s kaplí Kolovratskou; tak z kapličky původní stala se hlavní loď kostela, k jejíž výzdobě štukové však již nepřišlo; loď tato zůstala jediná bez ozdob a byla natírána tmavou fermeží, která kostel beztoho málo osvětlený, činila ještě tmavějším a nepříznivějším. Pod fermežovým nátěrem však časem všecka omítka, nemohouc se vypařovati, se rozdrobila, ode zdi se odloupla a hrozila již již úplným odpadnutím a sesutím.

Bylo tedy třeba nezbytné a rychlé opravy.

Ale jaké? Zteřelá omítka musela býti až na stěny zkopána, a čím měla býti nahrazena? Po dobrém uvážení učiněn návrh i tuto část svatyně umělecky vyzdobiti a ji přizpůsobiti k ostatním kaplím svatyně.

Práce byla svěřena p. archit. R. Němcovi, kterému se podařilo v poměrně velmi krátké

době zdařilé nákresy vyhotoviti a jich schválení dosíci.

Opravy prováděli vesměs osvědčení čeští mistři, absolventi speciální školy sochařské, a to s tou podmínkou, že veškerou plastiku ornamentální a figurální vyhotoví sami vlastnoručně, aniž by se někým zastoupiti dali.

Z práce té je veškeré nalepování a připevňování odlitků skoro úplně vyloučeno; všechna plastika je originální, nanášená a modelovaná přímo na zeď; je to tedy práce umělecká, veškerého továrního mechanismu prostá.

Popis výzdoby.

Nuže tedy, jak to v kostele svatohorském nyní vypadá?

Vstoupíme-li do kostela hlavním vchodem, překvapení se zastavíme a marně hledáme ten starý, tmavý, malý kostelíček, kde bývalo tolik koutků a tak málo místa. Neboť odstraněním velkého, nízkého, dřevěného kůru stal se kostel k nepoznání světlým a umožněn rozhled na vše strany. Teď oko teprve s nadšením vidí nad sebou vysoké tři klenby přímé, dlouhé lodi, v jejímž popředí jest presbytář se stříbrným oltářem, kdežto v pravo a v levo nádherné, veliké kaple, jako postranná loď příční, ke kostelu se druží. Teď teprve každý se diví, že kostel svatohorský je tak veliký a krásný.

Nejvíce však překvapuje nás svou nádherou hlavní loď, vlastní milostná kaple, která dosud

byla tak neúhledná, tak chudičká. Ted' se stkví v nejnádhernějším šatě bohaté plastiky barokové. Jest to nyní opravdu důstojný střed svatyně, všem Čechům tak milé a drahé.

Především bylo třeba zdivo vyspravit i a slohu přizpůsobiti.

Tak z oken, vedoucích z oratoří do chrámu, sejmut segment a tato snížena; k vůli souměrnosti pak zřízena byla ještě okna slepá. Pilíře po stranách presbytáře byly opatřeny výklenky a kouty presbytáře i valené klenby nad ním otupeny šikmou. Kamenné lavice z lodi odstraněny. Omítka veškerá otlučena až na zdivo a toto zvláště na pilířích zpola zbořené, náležitě vyspraveno. Hlavní římsa podložena železy. Na holé cihly pak jádrováno hrubou omítkou sádrovou. Profilace jest z čisté sádry, hladké plochy ze sádry a moučky mramorové; od dlažby do výše 1·80 *m* jsou veškeré hladké plochy i profilace zřízeny z bílého cementu. — Kostry štukových andílků zdělány byly ze železa, otočeného svazkem drátu, do nichž zapuštěny kousky cihel; na to nanesena hrubá malta sádrová a na vrch jemný potah z mramorové moučky.

Popis jednotlivých ozdob a výklad okras symbolických podávám těmitěž slovy, jimiž je vyličil pan prof. Martínek, který píše:

„Šikma v presbytáři opatřena vaječníkovými kasetami, na spodní části palmovou ratolestí zdobenými, které posázeny po obou stranách i na oblouku. Svisle jdoucí kasety sloužiti mají za skříně pro votivní dary, kasety na oblouku vyplněny jsou zrcadly. —

Šikma oddělena od oblouku pásem ovocným. Postranní plochy presbytáře členěny perlovcem a oživeny dekoračním ornamentem. Pod hlavní řimsou nacházejí se na nich náplně, ozdobené vavřínovým věncem a svicemi, křížem položenými. Doleji jsou zazděny staré mramorové, polychromované kartuše s monogramy Kristovým a Marianským. Sanktuáře zůstaly, nově ozdobeny tolíko lípou. Zapadlé jejich plochy vyplněny jsou leštěnými polodrahokamy ve zlaté půdě. Hrana vítězného oblouku okrášlena bohatým věncem ovocným.

Čelní plocha téhož oblouku nese nápis: „Sancta Maria ora pro nobis“ (Svatá Maria, oroduj za nás) na vavřínovém dekoru. Nahoře marianská koruna; mimo to oživen oblouk okřídlenými hlavičkami 16 andílků. Čelné strany hranolů po obou stranách presbytáře opatřeny výklenky, nahoře mušlí ukončenými a ozdobenými na straně evangelní růžemi, na opačné straně liliemi a nápisy: „Dulce cor Jesu, sis amor meus“ (Sladké srdce Ježíšovo, budiž láskou mou! „Dulce cor Marie, sis salus mea.“ (Sladké srdce Marie, budiž spásou mou!) Nad nimi dekorace palmová s trnovou korunou v obdélníku perlovcovém. Výklenky opatřeny dole konsolou s hlavou andělčí. Ve výklencích stojí sochy srdce P. Marie a P. Ježíše, nově polychromovány. Na postranních stěnách prvního i druhého pole lodního, nahoře mezi okny, nacházejí se kartuše s nápisy, obsahujícími historii Svaté Hory. Nápisy tyto počínají na straně evangelní u oltáře a končí na straně epištolní před oltářem. Text jejich je násle-

dující: I. „MCCLX Sacell. aedificatur“ (1620 byla kaple vystavěna.) II. „MDCXLVII Soc. Jesu donatur“ (1637 byla darována řádu Tov. J.) III. „MDCCLXXIII Clero saec. traditur“ (1773 byla odevzdána duch. světs.) IV. „MDCCCLXI Congr. SS. R. transfertur“. (1861 byla převzata od kongregace O. O. Redemptoristů.) — Nad okny naneseo po dvou hlavičkách andílčích, pod okny obrácené mušle; vše hojně ozdobeno ovocnými festony. Nad kartušemi u nápisu I. a IV. srdce s paprsky, u nápisu II. a III. monogr. Kristův a marianský.

Pilíře k oltáři bližší vyzdobeny pod hlavní římsou náplněmi perlovcovými s nápisy: „Fides ex auditu“ (Víra ze slyšení), (nad kazatelnou), „In cruce salus“ (V kříži spása), (proti kazat.). Zapadlá plocha jejich opatřena na evang. straně otevřenou knihou v paprscích, na epištolní křížem se září. na nějž zavěšen jest opětně barokový krucifix, který tu dříve býval. Pilíře druhé oživeny lisénami. Obloukové pásy nad pilíři a nad lunetami okrášleny jsou perlovcem a rosetami.

Nad postranními pak stěnami táhne se kolem celé lodi i presbytáře bohatě článkovaná hlavní římsa s perlovcem. V lunetách nad římsou nachází se vždy po jednom obdélníkovém, segmentem zakončeném poli pro obrazy. Po stranách těchto modelovány v prvním poli lodním čtyři marianské stromy a sice na straně evangelní cedr s archou a palma s kotvou, na straně opačné olivy s holubicí a javor s úly. Myšlénka k této dekoraci vzata ze známé písně: „Tisíckrát

pozdravujeme Tebe“. V druhém poli okrášleny lunety na těchže místech emblemy hierarchie církevní: papežským (tiara) a kardinálským (klobouk), na straně epištolní, biskupským (mitra) a kněžským (kvadrátek) na straně evangelní. Klenba stropní prvního pole zdobena čtyřmi kartušemi s rohy hojnosti a květinovými koši; mezi nimi šest putti, nesoucích vždy po dvou vavřínový, u vítěz. oblouku hvězdový věnec marianský. Střední zrcadlo vaječnickové vyplněno ve dřevě řezanými oblaky a nanášenými paprsky. Prostory zbývající vyplněny festony a okřídlenými hlavami andílků. Strop druhého pole podobně rozdělen. Střed tvoří tu osmiboké, laurem ověčené zrcadlo. V rozích barokní kartuše, zdobené lasturou a vaječníkem; nad nimi baldachýn, nesený andílky. Pod baldachýnem odznaky Nejsv. Svátosti: beránek, pelikán, ryba a fénix. Nad lunetami jsou kartuše jiné, oválové, nad pásy klenbovými kartuše trojlisté. Celek vyplněn nádherně vavřínem, vínem, klasy obilními, ovocnými závěsy a hlavami 6 andílků. Rozčlenění tohoto stropu jest šťastnější, než stropu prvního pole, poněvadž kartuše lépe tu vyváženy.

V kapli kolovratské po obou stranách bývalého kůru vyplněna jsou trojúhelníková pole pod hlavní římsou postavami čtyř evangelistů. Střed oblouků mezi evangelisty tvoří tabule, dole hlav. andílčí a festony ozdobená. Veškerá tato výzdoba při vší své, v baroku dosti vzácné jednoduchosti a střízlivosti působí dojmem úchvatným a vábí mimo zbožné poutníky i vytříbené duše umělců.

Opravy ostatních místností.

Než i vedlejší kaple: kaple sv. Ignáce, sv. Alfonse, sv. Františka Seraf., sakristie a dvě předsíňky byly důkladně opraveny. Všechny poškozené části štukové plastiky byly vyspraveny, znovu nanесeny, nebo novou ornamentikou nahrazeny, takže kaple ty znovu ožily a svým půvabem zrovna překvapují. V celém pak kostele veškerá plastika je natřena v tónu slonové kosti, kdežto stěny mají zřejmý nádech lupenové zeleně; v kartuších a lunetách je velmi dovedně nápodoben červený a zelený mramor a vnitřek kartuší se zlatými nápisy je natřen pávovou modří. K zlacení jednotlivých výzdob t. r. ještě nedošlo, ale doufáme, že brzy k tomu dojde, neboť zajisté by nic veškeré této umělecké práci tolik výrazu a ceny nepřidalo jako správné, mírné a souladné zlacení jednotlivých částí.

Obrazy v kaplích sv. Ignáce, sv. Alfonse a sv. Františka Seraf. byly rovněž velice dovedně umyty, takže činí dojem obrazů nových, ač byly již k nepoznání zašlé. Též ventilace, znovu zřízená dle soustavy J. A. Johna, je kostelu k největšímu užitku a osvědčuje se výborně. Pod ventilačními otvory v klenbách kostela umístěny jsou slohově zhotovené příklopy, nad stříbrným oltářem monogram P. Marie ze železa, nad presbytářem Boží oko a nad kůrem hvězda; tyto všechny závěsy jsou zlaceny, jakož i nová, umělecky ze železa zhotovená ramena ku zavěšení věčných lamp a šest nových baro-

kových dvouramenných acetylenových svicnů, jimiž osvětlení kostela stalo se vskutku velkolepým. Mimo to bude pamatováno i na dlažbu; mramorová dlažba dosavadní je z dobré polovice již úplně zničena, rozlámána a rozdrobena; proto bude dána dlažba nová a budou v celém kostele položeny střídavě dlaždice mramorové a metlašské, v předu pak před stříbrným oltářem bude místo mřížek železných dáno zábradlí mramorové, které kostelu marianskému daruje nejmenovaný církevní hodnostář. Též budou nové varhany pro nový kůr nad hlavním vchodem pořízeny. Posléze byly opraveny také velice vkusně a umělecky oltáře sv. Ignáce, sv. Alfonse a sv. Františka Seraf.; všechny dvěře v celém kostele jsou nově natřeny a též mříže, zábradlí a veškeré ozdobné hvězdy na dveřích obronzovány.

Marianská studna.

Ku všem těmto opravám přidružila se i marianská studna.

Již po delší léta ubývalo ve studni vody vždy víc a více. Zvláště pak r. 1902. a 1903. nebylo v ní vody skoro již žádné.

Jak tedy pomoci? Studna i voda v ní má pověst posvátnosti již po staletí a sice jen voda, která na tomže místě vzniká a se ukazuje. Ze začátku býval tu jen povrchní pramen; později se prokopávalo hlouběji a hlouběji, až na 19 *m* hloubky. Teď však

ani již v této hloubce vody nebylo, snad proto, že vůkol se nalézají podzemní chodby šachet, ve kterých se dříve těžilo. Vrtáno tedy bylo až na 78 *m* a Bohu dík, nalezen v těchto nepřetržitých tvrdých skalách ve hloubce 70 *m* pramen, který, jak doufáme, bude všem poutníkům dosti vody poskytovat. K vyvážení vody z takovéto ohromné hloubky musel však býti pořízen motor o třech koňských silách, benzinem hnaný, který vodu bez obtíží čerpá a na povrch vyvází.

O dostatek vody je však postaráno nejen tím, že nalezen pramen denně asi 100 *hl* vydávající, nýbrž zároveň také upravena i horní 19 *m* hluboká studna nad pramenem. Dobrým betonováním a vycementováním studny doufáme, že voda v ní se lépe udrží a nebude tak rychle se ztráceti. Nákladných těchto změn příčinou byla velká důvěra všech věřících všech stavů v tuto P. Marii zasvěcenou vodu, důvěra, která trvá již skoro po celá tři století a která, jak letopisy svatohorské vypravují, dosti často od P. Marie vyslyšením nejvýše podivuhodným odměněna byla.

Náklad na všechny tyto práce, které buďto už jsou ukončeny, nebo ještě dohotoveny býti mají, je arciže ohromný. Ale horliví strážcové Svaté Hory vědí, že oprav těch nesčetní ctitelé Panny Marie a milovníci Svaté Hory sami si toužebně přejí a že při hrazení výloh jistě, čím budou moci, přispějí.

Svatohorská basilika.

„V množství vyvolených bude mít chválu a mezi požehná-
nými požehnána bude“.

Sirach 24, 4.

Po ukončených hlavních opravách byla od kongregace Nejsv. Vykupitele sv. Otci Piu X. podána zpráva o velkoleposti a slávě svatohorského kostela s prosbou, aby tato českému národu tak milá svatyně titulem *basiliky menší* poctěna byla. Sv. Otec vyhověl prosbě té s největší radostí a povýšil mariánský kostel na Svaté Hoře u Příbrami na basiliku menší brevem ze dne 21. března 1905., které začíná slovy: „Pius PP. X. Ad perpetuam rei memoriam. Sacris aedibus“ etc.

Svatyně svatohorská jest tedy basilikou. Jest to největší vyznamenání, které Řím dává jen kostelům nejslavnějším.

Basilikami nazývá se vlastně 13 nejslavnějších zvláštními výsadami nadaných kostelů v Římě. Čtyři z nich jsou *basiliky větší*: jsou to chrámy sv. Petra, sv. Jana, sv. Pavla a chrám Panny Marie Větší. Ostatních devět má název *basilik menších*. Rodíl mezi basilikami většími a basilikami menšími udati nelze. Nerozhoduje tu ani velikost chrámu, ani ten neb onen druh výsad. Basiliky větší mají tak zv. „porta sancta“ (svatou bránu), která na začátku každého jubilejního roku otvírána bývá.

Mimo Řím udílí se kostelům titul basiliky jen velmi zřídka. Tak jest na př. chrám sv. Františka v Assissi basilikou patriarchální a chrám P. Marie v Lourdech basilikou menší.

Basiliky mimo Řím nepožívají však těchže výsad jako basiliky římské, nýbrž jen výsad všem basilikám římským společných. Výsady ty jsou dvě:

a) při slavných průvodech smí tak zv. conopoeum (stan) a tintinnabulum (zvoneček) napřed nesen býti, a

b) duchovenstvo smí při slavnostech nositi zvláštní šat s hermelínem.

Výsad těchto však neužívá duchovenstvo řeholní, a proto jich ani na Svaté Hoře užito nebude, dokud tam správa v rukou řeholníků potrvá.

Císařský rod ctí P. Marii svatohorskou.

„Skrze mne králové kralují.“
Přísloví 8, 15.

Pověst o zázračné P. Marii svatohorské dostala se už na začátku XVII. století na dvůr císařský a přivábila za strastiplné doby války 30leté tři císaře a krále ze slavného rodu habsburského na Svatou Horu.

Roku 1634. navštívil Svatou Horu císař Ferdinand II. se synem svým Ferdinandem III., tenkrát zvoleným králem českým, a prosil P. Marii svatohorskou o pomoc, které se mu též dostalo.

R. 1646. navštívil císař a král Ferdinand III. Svatou Horu s bratrem arciknížetem Leopoldem Vilémem, nejvyšším velitelem vojska a gubernátorem v Čechách. Byla tehdy válka s Francouzy a Švédy, kteří stůj co stůj chtěli říši rakouskou rozbíti a království České od

ní odtrhnouti. Avšak Rakousko z nebezpečí toho šťastně vyvázlo.

Po třetí zavítal Ferdinand III. na Svatou Horu téhož roku se synem svým Ferdinandem IV. a přivezl s sebou též starobílý a zázračný obraz Panny Marie staroboleslavské.

Matička svatohorská odměnila tenkrát císařovu důvěru tím, že nedopustila, aby Švédové zemi českou si podrobili.

A císař Ferdinand III. odměnil se za to Rodičce boží svatohorské tím, že jí dal za věrné strážce a šířitelé její úcty ctihodné Otce z Tovaryšstva Ježíšova.

Roku 1673. přijel na Svatou Horu císař Leopold I. a přijal tam i svátosti.

Z vděčnosti daroval Svaté Hoře velký obraz zvěstování Panny Marie a dal tisíc zl. na stavbu residence. Listinou pak ze dne 16. března 1675. potvrdil Jesuitům veškerá práva a výsady, které jim Ferdinand III. udělil.

Po pěti letech navštívil Leopold I. opět Svatou Horu. Bylo to 4. dubna roku 1680. Tentokrát přijel se svou dcerou arcikněžnou Marií Antonii.

Trval celou hodinu na modlitbách před zázračnou soškou. Druhý den věnoval celý pobožnosti. Všichni z císařského průvodu přijali svátosti.

Císař hledal tehdy pomoci u Rodičky boží svatohorské proti hrabivým Francouzům a Turkům, kteří o jeho říši rozdělití se chtěli. Panna Maria však zachovala i tentokrát rodu habsburskému trůn i říši.

Když pak císař Leopold I. do Prahy přijel, a *Marii Eleonoře Mantuánské*, vdově po Ferdinandovi III. o Sv. Hoře vypravoval, odhodlala se tato zbožná paní na Svatou Horu putovati. Přišla 16. dubna r. 1680. a trvala na modlitbách před Rodičkou boží celého půldne. Přinesla polovypouklé stříbrné obrazy „Ecce homo“ a královnu mučeníků a od arciknížete Josefa I., dědice trůnu, stříbrný pozlacený kalich s paténou a umělecké hodiny v Augsburce zhotovené¹⁾. Darovala tři roky později též stříbrem a zlatem od ní samé vyšívaný pláštíček pro Rodičku boží.

Roku 1796. 22. srpna zavítala na Svatou Horu sestra císaře a krále Františka I. *Maria Anna*. Pobyla zde dva dni.

Vypravila se na Svatou Horu, aby vyžádala u Rodičky boží vítězství zbraním rakouským ve válkách francouzských. A hle! Rodička boží svatohorská, královna nebeská, ji vyslyšela. Arcikníže Karel dobyl slavného vítězství nad francouzskými vojevůdci právě ten čas, kdy Maria Anna na Svaté Hoře trvala.

R. 1810. 5. června přišel na Svatou Horu císař a král *František I.* Právě měl býti stříbrný oltář do mincovny odvezen. Než na prosbu probošta Čejky zůstal stříbrný oltář na Svaté Hoře. Císař František řekl tenkrát: „Stříbrný oltář zůstane tu; byl by to hřích, Rodičku boží o okrasu tuto připravit.“

Roku 1812. 11. června navštívil Matičku svatohorskou arcikníže Jan, bratr císaře Františka I.

¹⁾ Hodiny ty dosud stojí v residenci.

Roku 1812. 3. července připutovali na Svatou Horu arciknížata: Josef, palatin uherský, Ludvík, Antonín a Rudolf, jenž se stal kardinálem a arcibiskupem olomuckým.

Roku 1820. zavítal na Svatou Horu *Ferdinand I.*

Roku 1822. přišel na Svatou Horu arcikníže *František Karel*, otec Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I.

Roku 1837. 7. června byl na Svaté Hoře vévoda Jan.

Roku 1889. navštívil Svatou Horu arcivévoda *František Ferdinand* a byl s příkladnou pobožností přítomen mši svaté.

Roku 1892. byl na Svaté Hoře arcivévoda *Otto*, a roku 1893. choť arcivévody Ottona arcivévodkyně *Maria Josefa*. Byla přítomna mši svaté a svatohorskému Zdrávasu a doporučela se s nejvroucnější zbožností ochraně Panny Marie.

Roku 1906. přišel uctít P. Marii svatohorskou *arcivévoda Karel*.

Z toho poznáváme, že náš nejvznešenější císařský rod byl a jest dosud horlivým ctitelům Rodičky boží svatohorské.

Úcta vyššího i nižšího duchovenstva k Rodičce boží svatohorské.

„Kteříž vysvětlují mne, život
věčný míti budou.“

Sir. 24, 31.

Velkými ctiteli svatohorské Rodičky boží byli především arcibiskupové pražští:

Arnošt II. kardinál Harrach. Uctil Rodičku boží svatohorskou za jejího pobytu v Praze a putoval též k ní vícekrát na Svatou Horu.

Arcibiskup Matouš Ferdinand Sobek (Zoubek) z *Bílenberka* navštívil hned na počátku svého velepastýřského úřadu Svatou Horu a doporučil Rodičce boží svou arcidiecesi. Roku 1673. posvětil rozšířený kostel svatohorský.

Byl také velkým milovníkem svatohorských zpěvů: Vesel se, svatohorského Zdrávasu a Stála Matka.

O arcibiskupu *Danieli J. Mayerovi* a světicím biskupovi hraběti *Rudolfovi Šporkovi* jsme mluvili v článku o svatohorské korunovaci.

Arcibiskup *Jan Gustav z Manderscheid-Blankenheimu* oslavil 100leté jubileum pobytu Jesuitů na Svaté Hoře.

Arcibiskup *Vilém Florentin Salm*. Přizní a milostí tohoto arcibiskupa povýšena Svatá Hora na *probošství* a svatohorský probošt vyznamenán mitrou a berlou.

Arcibiskup *Alois Josef Kolovrat-Krakovský* sloužil o stoletém jubileu korunovace Panny Marie na Svaté Hoře pontifikální mši svatou.

Kardinál Bedřich Švarcenberk povolal kongregaci Redemptoristů na Svatou Horu a sám vícekrát na Svatou Horu připutoval. Súčastnil se též roku 1882. 150letého jubilea korunovace Rodičky boží se svým světicím biskupem *Karlem Pruchou*, kterýž na uvítání papežského nuncia měl tu latinskou řeč.

Jeho Eminenci kardinál Schönborn, kníže-arcibiskup pražský, rok co rok navštěvoval Matičku svatohorskou a v důležitých svých záležitostech jí se tu poroučel. Jako vicerektor pražského semináře o jubileu korunovace r. 1882. též na Svaté Hoře kázal. I jeho světicí biskup, nebožtík *Dr. Karel Schwarz*, rád na Svaté Hoře pontifikální mši sv. sloužíval.

Jeho Eminenci kardinál kníže-arcibiskup Leo ze Skrbenských přichází každý rok i vícekrát na Svatou Horu. Přivedl též veliké procesí mužů z Prahy na Svatou Horu a kázal tam nadšeně o úctě Rodičky boží.

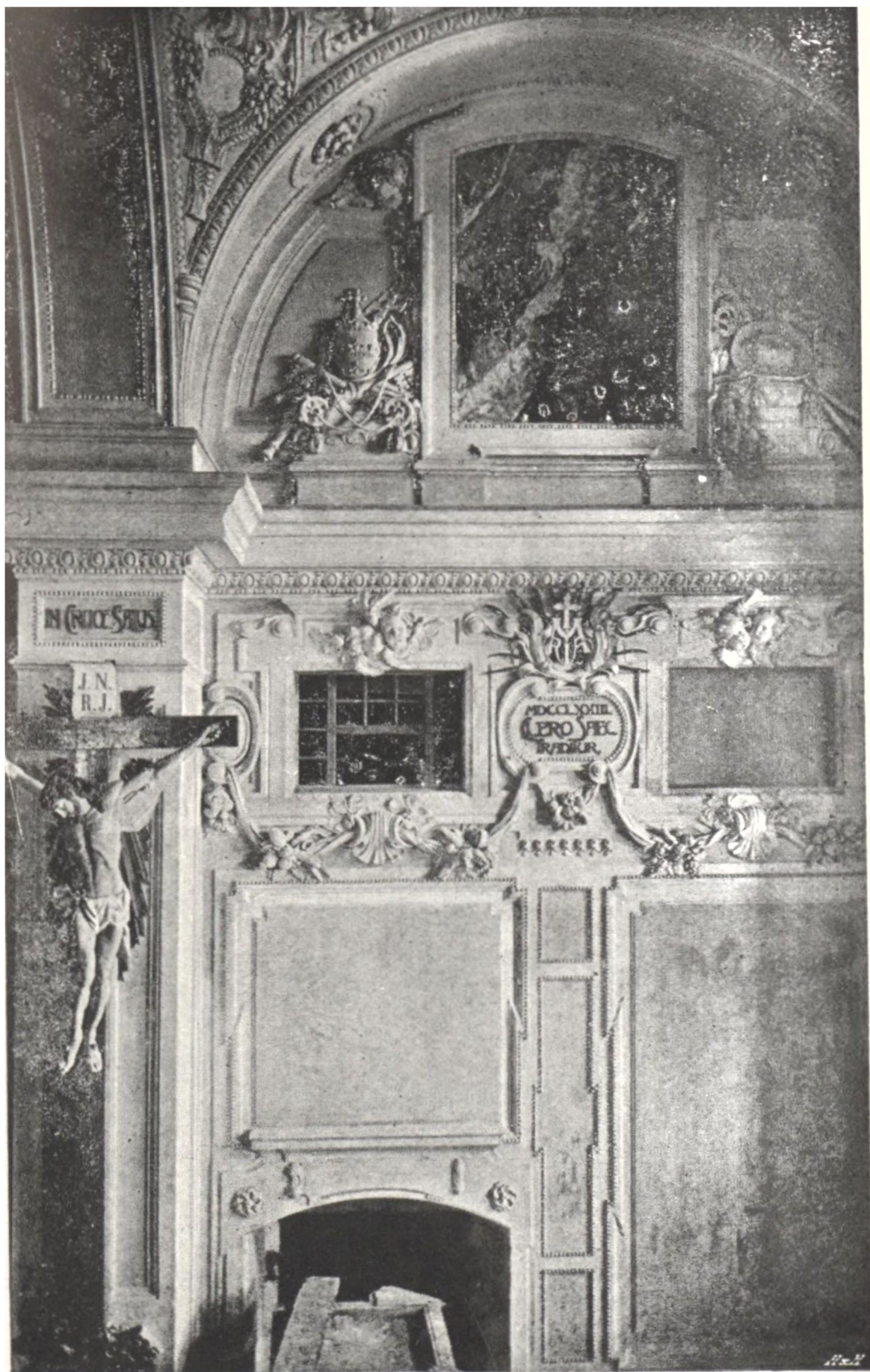
Též světicí biskup pražský, *Dr. Frant. Krásl*, navštěvuje rád Svatou Horu.

Mimo arcibiskupy pražské a jejich světicí biskupy byli a jsou i ostatní biskupové koruny svatováclavské ctiteli Rodičky boží svatohorské.

Při posledním jubileu korunovace r. 1882. byli na Svaté Hoře biskupové: budějovický, královéhradecký, litoměřický a brněnský, jenž zde též kázal.

Zvláštním ctitelem Rodičky boží svatohorské byl zejména zemřelý biskup Budějovický *Jeho Excelenci Dr. Martin Josef Říha*.

Za příkladem arcibiskupů a biskupů ctíli pak a ctí i jiní vznešení hodnostáři církevní

Část stěny na epišt. straně pod prostřední klenbou.

Rodičku boží svatohorskou. Tak nad jiné se vždy vyznamenávali členové kapitol: svatovítské, vyšehradské a staroboleslavské.

Podobně též ostatní duchovenstvo z blízka i z daleka rádo navštěvuje Svatou Horu a vodívá tam průvody, koná u Matičky svatohorské svá duchovní cvičení, slaví jubilea, káže a zpovídá.

Slovem, katolické kněžstvo světské i řeholní, zvlášť diecesí českých, svatohorskou Matičku vroucně ctí, miluje a k ní ve všech potřebách svých s lidem sobě svěřeným se nejraději utíká.

Šlechta ctí Rodičku boží svatohorskou.

„Skrze mne knížata panují a
mocní usuzují spravedlnost.“
Přísloví 8, 16.

Z toho již, co jsme dosud o Svaté Hoře pověděli, patrno, že česká šlechta Matičku svatohorskou ode dávna ctíla. Mnohá jména vznešených ctitelů Rodičky boží svatohorské, jsme v knížce této již uvedli, třeba však připomenouti ještě tato:

Ve století XVII. a XVIII. byly velkými ctiteli P. Marie Svatohorské šlechtičtí rodové: Malovcové, Kolovratové, Lobkovicové, Jeníškové z Újezda, páni na Březnici, Vratislavové, Martinicové, Slavatové, Chlumčanští, Guttenšteinové, Talmberkové, Svárové, Šternberkové, Černínové, Bechyně z Lažan, z Vrtby, Thunové, Švihovští, Valdšteinové, Trautmans-

dorfové, Šporkové, Švarcenberkové, Stokkingerové, Mannsfeldové, Eggenberkové, Říčanští a jiní.

Zvláště o větších svátcích a slavnostech bývalo na Svaté Hoře šlechty často velmi mnoho.

Těž v průvodech putovali šlechtici na Svatou Horu se svým poddaným lidem, aneb platili poutníkům útraty s poutí spojené. Ano, mnozí šlechtici a mnohé šlechtičny putovali i bosí na Svatou Horu. Mnozí slavili z lásky k Panně Marii na Svaté Hoře svůj sňatek, jiní zas chtěli tam pochováni býti.

Jmenovitě vynikali vroucí úctou k Matičce svatohorské tito ctitelé a ctitelky:

Rytiř *Zigmund Měsíček z Výškova*, pán na Čimelicích a Kamenné, jenž měl též zámek v Příbrami „u rybníka“; byl na přimluvu Panny Marie svatohorské od podagry uzdraven a za to z vděčnosti každý den na Svatou Horu chodil a zde při mši ministroval.

Hrabě Bernard Ignác z Martinic býval, ač záležitostmi politickými velmi zaneprázdněn, každého čtvrt roku na Svaté Hoře, a až dvě hodiny za tuhé zimy před obrazem marianským klečival.

Hrabě Ferdinand Slavata. Vysoce urozený muž tento, podnikaje do cizích zemí cesty za nejdůležitějšími záležitostmi, vždy napřed na Svatou Horu putoval a šťastný výsledek cesty své Matičce svatohorské doporučil.

Rytiř *František Leopold z Říčan*, pán na Hluboši, nejvyšší purkrabí pražský, muž

velmi zbožný a v úřadu svém věhlasný, nejinak než žíněným pasem opásán před Rodičkou boží svatohorskou se modlival.

Hrabě Aleš Vratislav z Mitrovic a jeho manželka *Ludmila* milovali Rodičku boží svatohorskou co nejvroucněji.

Urozený pán Ferdinand Schleichert z Viesenthalu, důstojník, podnikl před výpravou do Uher i se svým oddílem vojska pouť na Sv. Horu, a stanuv před portálem, takto své vojíny oslovil: „Stojíme na Hoře svaté a zázraky proslavené. Odtud potáhneme v nebezpečení mnohá, v nichž statečné mysli a silných paží třeba. Avšak nemůže býti mysli statečné, kdo se pro hříchy své musí obávati záhuby věčné; proto zde očistme svědomí svá, zde posilněmež se chlebem silných, zde o pomoc Pannu Marii prosme.“ To řekl a sám první svátosti přijal. Když pak se všichni vyzpovídali a Tělo Páně přijali, táhli s velikou důvěrou v pomoc Matičky svatohorské do boje.

Podobnou úctu prokázali k Panně Marii svatohorské i jiní vyšší důstojníci, jako Jiří hrabě Wallis, urozený pán Spaar, hrabě Jan Špork, Tomáš Schier z Windmühle a jiní.

Marie Maximiliána Zárubová z Hustířan, paní na Žumberce u Chrudimi, rozená z Lisova. Zbožná tato paní učinila na udržování šesti kněží z Tovaryšstva Ježíšova fundaci 18.000 zl. a 3000 zl. dala na stavby svatohorské. Svědectví o Svatém životu jejím jsou uložena v archivu svatohorském. Obraz P. Marie svatohorské mívala vždy ve své ložnici a umírajíc, vzpínala k němu ruce své. Daro-

vala též Panně Marii svatohorské krásné, zlaté srdce a chtěla, aby srdce její i po smrti bylo u Matičky svatohorské. Zemřela v pověsti svatosti 19. srpna 1694. a byla převezena ze Žumberka na Sv. Horu a tam pohřbena.

I za našich časů ctí šlechta Rodičku boží svatohorskou a ráda k ní putuje. Jsou to zvláště členové slavných rodů Clam-Martiniců, Švarcenberků, Schönbornů, Lobkoviců, Šternberků, Černínů, Vratislavů, Kolovratů, Nosticů, Heningerů, Sylva-Tarouců a jiných.

O úctě, kterou město Příbram Matičce svatohorské vždy prokazovalo.

„Se svatým svatý budeš“.
Žalm 17, 26.

Prvními ctiteli Rodičky boží na Svaté Hoře byli lidé z Příbrami a z okolí. Zvláště pak vynikal svou láskou k P. Marii svatohorské příbramský děkan P. *Marek Sailer*. Zbožný a horlivý tento kněz nastoupil na úřad svůj r. 1627. Balbin o něm píše: „S. Montem haec aetate primus amavit, ornavit, locupletavit“. (On tehdy první začal zas P. Marii milovati, zdobiti a obdarovávat). Do té doby byli totiž Příbramané po 200 let oddáni husitství.

Také tehdejší purkmistr příbramský, *Jan Velvarský*, ctil Rodičku boží svatohorskou. U něho byla též posvátná soška na žádost p. děkana opravována, a u něho rouhačný malíř za trest hromem omračen byl.

Podobně i majitelé zámku příbramského, hrabata *Guttenšteincové*, mnohými dary přispěli k zvelebení Svaté Hory.

Když pak r. 1652. milostná soška z Prahy nazpět do Příbrami donesena byla, vyšli jí příbramští měšťané s děkanem svým Vojtěchem Klinkovičem vstříc, uschovali v chrámu sv. Jakuba a ráno u velké slavnosti doprovodili ji na Svatou Horu.

Když svatohorský kostel měl býti rozšířen a ambity a residence stavěny, postoupila obec příbramská k účelu tomu i místo i své cihelny.

Pět příbramských měšťanů dováželo tehdy na počest pěti písmen, z nichž jméno Marie se skládá, stavivo na ambity.

Na konci století XVII. a na počátku století XVIII. pracovalo se ve stříbrných dolech příbramských málo a výtěžek byl jen skrovný. Avšak r. 1727. vzmužili se někteří měšťané příbramští a odhodlali se znovu v dolech pracovati. Z té příčiny podnikli napřed dvakrát slavné procesí na Svatou Horu, aby Rodička boží svatohorská práci jejich žehnati ráčila. A hle! Když počali kopati, objevili nové žíly rudné, takže od té doby dolováno vždy s větším úspěchem.

Na památku toho dala obec roku 1727. raziti dvě památní mince čili peníze. Na jedné jest P. Maria svatohorská paprsky ozářená na hoře stojící. Na hory úpatí klečí proti sobě dva havíři. Nad nimi jest na pravo příbramský kostel a brána, v levo kostel svatohorský. Pod obrazem Panny Marie jsou

symboly kovů: slunce (zlato) a půlměsíc (stříbro). Po obou stranách obrazu mariánského jest nápis: Sanctiori Pandoraae.

Na druhé straně mince jest pak pokračování nápisu:

Montis Dominae
ob felix resumpti laboris
auspicium.

Pro feliciore progressu:

Ut quas Divinatrix Virago repererat,
Divina Virgo fodinas secundet.

Carol. VI. Caes.: A: P. F. P. P. Imp.¹⁾
bona stella lucente.

PRZIBRAMIENSIS VRBIS
PIETAS EXCUDI
FECIT.

(1727).

t. j. Nejsvětější Pandoře, Svaté Hory Paní, za šťastnou ochranu podniknuté práce, za velké úspěchy: aby dolům, které panenská Věstkyně (Libuše) byla našla, Božská Panna zdaru udělila. Za panování císaře Karla VI., zbožného, šťastného, otce vlasti, za svitu dobré hvězdy, příbramského města zbožnost raziti dala.²⁾

Na druhé minci jest jedna strana podobna minci první; na druhé straně jest pražský kamenný most, (tehdy ještě bez soch), nad mostem sv. Jan Nep. a v levo kostel sv. Víta a nápis, vztahující se k sv. Janu: Jacentem loquuntur stellae in Austris, silentem loquuntur stellae in Astris. (Ležícího

¹⁾ Carolo VI. Cesare Augusto, Pio. Felice, Patre Patriae imperante.

²⁾ Popp, l. l. c. 24.

vyhlašují hvězdy ve vzduchu, mlčícího vyhlašují hvězdy na nebesích.)

Také o všech jubilejních a výročních slavnostech svatohorských, zvláště pak o jubilejních slavnostech korunovace dávala Příbram vždy na jevo zvláštní úctu a lásku k Matičce svatohorské.

O stoleté památce korunovace r. 1832. dal cis. král. horní úřad příbramský skvostně okrášliti „císařský oltář“. Téhož roku darovala Příbram Svaté Hoře obraz Panny Marie svatohorské s dvěma u jejích nohou klečícími muži, z nichž jeden má oděv poutníka, druhý pak jest v šatě hornickém s hořícím kahancem a hornickou holí v ruce.¹⁾

Průvodů účastňovala se vždy celá městská rada, zeměpanští úředníci, horní úřad s hornictvem a různé městské spolky — a činí tak dosud.

Roku 1674. vypravilo se z Příbrami první procesí dítek na Sv. Horu, za anděly přistrojených, s liliemi, růženci a obrazy Rodičky boží svatohorské. Na Svaté Hoře přijali společně sv. přijímání.

Konala pak Příbram slavné průvody na Svatou Horu vícekrát do roka. Tak r. 1651. navštívila Příbram čtrnáctkrát v průvodu Matičku svatohorskou. — Zvláště kdykoliv hrozilo nějaké neštěstí, utíkali se Příbramané rádi k Rodičce Boží svatohorské a chodili v procesí na Svatou Horu, jako na př. roku 1770.—1773., kdy mor a hlad zle v Příbrami řádil.

¹⁾ Obraz tento visí v kapli residence.

Za našich dob chodí Příbramané v průvodu na Svatou Horu o korunovaci, t. j. třetí neděli po sv. Duchu, potom o svatohorské pouti na Nanebevzetí Panny Marie a na svátek sv. Vojtěcha na poděkování Pánu Bohu a P. Marii svatohorské, že Příbram r. 1761. dne 22. dubna právě před svátkem sv. Vojtěcha zázračným způsobem od ohně zachráněna byla.

Mimo to navštěvují lidé z Příbrami a z okolí za příkladem zbožných svých předků každý den i za nejnepříznivějšího počasí Matičku svatohorskou a jak slavná obec příbramská, tak i jednotlivci přispívají na zvelebení Sv. Hory. A Rodička boží svatohorská není nepamětliva této úcty, lásky a oddanosti města pod jejím trůnem se rozkládajícího, a již mnohými dobrodiními a milostmi oplatila Příbrami službu jí prokazanou.

Průvodce po Svaté Hoře.

Shrňme teď ještě všechno, co jsme si o Svaté Hoře pověděli, v kratičkový popis, jak ho právě každý poutník potřebuje, který si chce Svatou Horu prohlédnouti. Budiž tento popis všem návštěvníkům Svaté Hory *průvodcem*; ukáže a vysvětlí jim kratince všecko, co na Svaté Hoře jest zajímavého.

Mysleme si tedy, že na Svatou Horu putujeme a popíšme krok za krokem, co na tomto slavném marianském místě krásného vidíme.

Pohled na Sv. Horu, vynořující se z ladné pahorkatiny podbrdské, překvapuje nás již z daleka. Patříme na ni jako na velkolepý hrad s 9 věžmi. Trůní na vrchu asi 60 *m* nad Příbramí se vypínajícím a obrostlém z části lesem a z části listnatými stromy a sadem ovocným. Cesty na Sv. Horu vedou z různých stran. Volme si cestu od severu, z nádraží a městem. Plzeňskou ulicí přicházíme na příbramské úhledné a prostranné náměstí s děkanským kostelem. Z náměstí pak vede nás nejkratší cesta ulicí pražskou na Sv. Horu. Brzy jsme za městem.

Sotva z Příbrami vyjdeme, uvítá nás krásný kříž, postavený na rozcestí. Odtud jde jedna cesta přímo na Svatou Horu podle klášterní zahrady, zdi obehnané, druhá pak na západ zabíhající pozvolna stoupá až ku svatohorským krytým schodům, které jako had šedý vinou se polmi z města až na vrch. Touto cestou dostoupíme k budovám klášterním. Vysoké, pevnostním hradbám podobné zdi podepírají a ohrazují nově adaptované klášterní nádvoří, k němuž se druží budovy hospodářské. Vedle budov hospodářských stojí pak nový klášter Redemptoristů. Tato čtyřpatrová stavba tvoří severní průčelí klášterní kvadratury a skytá celému příbramskému údolí překrásný pohled. Východním průčelím kláštera jest pak bývalá jednopatrová residence jezuitská.

Podle residence dostaneme se na svatohorské náměstí. Jest to trojúhelníkový velký prostor mezi svatohorským portálem, krámy a školou. Hned na počátku náměstí stojí na

vysokém sloupu kamenná socha P. Marie svatohorské. Krámy svatohorské jsou soukromým majetkem různých občanů příbramských: jsou zděné a tvoří čtverhran, jímž probíhají směrem přímým i příčným tři dosti široké uličky. Za krámy jest návrší, zvané *kalvarie*, s kamenným křížem a sochami P. Marie, sv. Jana a sv. Máří Magdaleny, kříž objímající. Sousoší jest mřížemi ohrazené a kolkolem lavičkami pro poutníky opatřené. Za kalvarii táhnou se rozsáhlé obecné sady, z nichž jest milý rozhled po nejbližším okolí na východ a na jih až k slivickému kostelu. Škola stojí na jižní straně svatohorského náměstí; vyučují se v ní zpěváci a ministranti svatohorští. Od školy vede nás cesta krásným stromořadím k *marianské studni*, asi 150 kroků vzdálené. Studna chráněna jest stavbou na způsob malé, ale úhledné kapličky. Z návrší v pravo za studní otevírá se nám půvabný rozhled na Příbram a na Březové Hory s jejich sedmi hlavními šachtami a na celé příbramské údolí až k Hluboši.

Nejkrásnější však podívaná na svatohorském náměstí jest na *portál* čili na *hlavní bránu*. Jest to stavba opravdu nádherná. Na zábradlí žulových schodů k portálu vedoucích stojí dvě mohutné sochy andělů. Nad vcho-dem trůní pozlacená socha Panny Marie svatohorské, jí po boku stojí sochy sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského. Stěny rovné jsou ozdobeny obrazy. Poboční pilíře portálu končí kusými věžmi, z nichž každou zdobí čtyry sochy proroků starozákonných. Hlavní římsa portálu mezi věžmi jest opatřena

balustrádou s poprsími královských a kníž. ctitelů marianských. Pod balustrádou vidíme okna letního kůru, jehož se používá při slav. službách božích, konaných v létě u císařského oltáře.

Vejdeme-li portálem do vnitř, staneme na dolních ambitech a žasneme nad krásou, oku našemu se jevící. Patříme na velkolepé tříboké schody žulové na ambity horní vedoucí a na ambitech horních obdivujeme tři mocné arkádovité oblouky s třemi kaplemi a bohatě vyzlacenými oltáři. Kaple prostřední nejnádhernější jest *císařský oltář*, čili kaple martinická, na straně evangelijní jest kaple svaté Anny a na straně epištolní kaple sv. Josefa. Všechny tři kaple jsou uměleckými štukovými pracemi a nástěnnými obrazy co nejskvěleji vyzdobeny. Na klenbě kaple martinické je zobrazena modlitba „Zdrávas královno“; po po stranách císařského oltáře jsou obrazy, znázorňující prosbu o korunovaci P. Marie a korunování milostné sošky. Na oltáři samém je pak ve zvláštním skleněném stánku věrná podoba milostné sošky, uctívané v kostele na stříbrném oltáři. Na klenbách kaplí sv. Josefa a sv. Anny jsou obrazy hlavně ze života těchto světců.

Nasytivše se pohledem na císařský oltář, poohlédněme se po ambitech dolních. Tvoří veliký čtverhran. Na venek jsou zděné, vnitřní strana jest však opatřena arkádovitými otevřenými oblouky. Dlážďení jest kamenné, strop křížovitě klenutý. V polokruzích na stěnách zobrazeny jsou hlavní události z dějin Svaté Hory; obrazů těch je 18. Na klenbách

vidíme malby různých vyslyšení, která se udála na přimluvu P. Marie svatohorské; obrazů těch je sto. V okružní stěně zřízeno jest osm výklenků, s kaplemi zasvěcenými P. Marii; nástěnné oltářní obrazy představují Rodičku boží v osmi hlavních dějích jejího života a jejího oslavení. Kaple ty jsou skvostně vyzdobeny výtvary štukovými a obrazy; na klenbách těchto kaplí jest vymalována celá loretanská litanie.

Na straně západní jest uprostřed ambitů mimo to ještě dušičková kaple, na jejíž štukem uměle ozdobené klenbě jsou znázorněny malířem Umlaufen poslední věci člověka.

V rozích ambitů spatřujeme pak čtyři prostranné a vysoké kaple věžmi a lucernami opatřené; v rohu jihovýchodním je kaple pražská, v rohu jihozápadním kaple březnická; v rohu severozápadním kaple plzeňská a v rohu severovýchodním kaple mníšecká. Pod kaplí plzeňskou zřízena jest ještě jedna kaple, zasvěcená sv. Máří Magdaleně. Umělé krápníky, které ji zdobí, dodávají jí rázu jeskyně.

Kromě portálu jest do ambitů ještě trojí vchod. Na straně jižní vábí nás do vnitř brána březnická, opatřená dvěma věžmi a ozdobená zvenčí sochami P. Marie svatohorské, sv. Jáchyma a sv. Anny a na cimbuří poprsími svatých a světic z rodiny Páně. Na straně severní jsou pak vchody z residence a ze svatohorských schodů. Na této straně nalézá se též dolní sakristie a nad ní věž s hodinami; věž na zvony jest na straně západní, nad kaplí dušičkovou.

Z dolních ambitů vedou čtvery schody k ambitům horním, od portálu, od březnické brány, od zvonice a od věže s hodinami; schody od portálu vedoucí, jsou ovšem nejvelkolepější. Prostranství mezi horními a dolními ambity je porostlé svěží zelení. Horní ambity vypínají se do výše jen asi tří metrů, jsou kamenné, nekryté, ale obehnány malebným zábradlím, též z kamene. Na zábradlí ambitů i schodů stojí množství soch žulových, představujících sv. předky Rodičky boží, sv. patrony české a některé světce z Tovaryšstva Ježíšova. Mezi sochami stojí všude andělé se štíty, na nichž jsou dovedně vytesány známější poutní obrazy.

Horní ambity obmykají vlastní svatohorskou svatyni, jejíž zevnější část východní, totiž císařský oltář, již známe. Vejděme tedy do vnitř svatyně a sice se strany západní od zvonice. Tam jest průčelí svatyně, od tamtud jest pohled do vnitřku nejvelebnější. Již první krok nás údivem naplňuje. Vidíme vysoký, nádherný chrám. Loď přímá je trojklenbová, příční loď tvoří kaple Panny Marie ustavičné pomoci a sv. Františka Serafinského. Všechny klenby a stěny jsou štukem a malbami uměle vyzdobeny. Obrazy v kapli Panny Marie ustavičné pomoci jsou ze života sv. Jana Křtitele, v kapli sv. Františka ze života sv. Václava. Středem krásy jest *presbytář*. Jest od lodi oddělen vkusnými mřížkami ku přijímání. Na pilířích před mřížkami visí na straně evangelijní krásná kazatelna a naproti ní kříž, jenž se zařaduje do nejumělečtějších památek svatohorských.

Hlavní oltář je stříbrný. Nad tabernakulem zřízen je stánek pro milostnou sošku svatohorskou. Kolem celého stříbrného oltáře jsou v šikmém pásu schránky s votivními dary; v schránkách nad oltářem jsou zasazena zrcadla. Na vítězném oblouku zdělána jest svatohorská koruna s latinským nápisem: „Svatá Maria, oroduj za nás“, provedeném v květinové štukové výzdobě. V pilířích po obou stranách stříbrného oltáře nalézají se ohnivzdorné .svatostánky uschovávací pro Nejsv. Svátost a pro milost. sošku; v průčelních pak stěnách těchže pilířů stojí ve zvláštních výklencích sochy Nejsvět. Srdce Páně a Panny Marie. Vše to činí dojem nezapomenutelný.

Do vnitř vlastní této svatyně, jakož i do kaplí Panny Marie ustavičné pomoci a sv. Františka Seraf. jsou též vedlejší vchody z pobočných předsíněk chrámových. V předsíněce na straně severní stojí ve výklenku památná soška sv. Alžběty Duryňské. Z předsínky této vchází se též do sakristie, vyzdobené též štukem a obrazy ze života sv. Františka Xaverského; jest z bývalé kaple upravena a rozdělena krásnou starobylou mřížovinou na dvě části pro lid a pro kněžstvo. Předsínka na straně jižní je přehrazena skelnou stěnou pro pálení svíček za dušičky. Z předsínky této vchází se do kaple sv. Ignáce, skostně okrášlené štukaturou a malbami ze života světce. Z kaple sv. Ignáce, jakož i se sakristie jsou také ještě vchody k oltáři stříbrnému i císařskému a na oratoře. Nad celou pak basilikou vypíná se k nebesům

vysoká, štíhlá věž se „svatohorskou hvězdou“, jakoby celému světu zvěštovala moc a slávu Rodičky boží a všechny k její úctě vybízela, slibujíc jim korunu slávy věčné.

Toť kratičký popis Svaté Hory. Kéž poutníkům je vítán a v nich lásku k Svaté Hoře hodně roznítl!

P. Maria svatohorská naší pomocnicí.

„Povězte, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, kulhaví chodí, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých“.

Lukáš 7, 22.

P. Maria jest nevyčerpatelnou studnicí vody živé, praví sv. Bernard. U ní docházejí tisícové a tisícové občerstvení nejhojnějšího. Ó, kdož bude kdy moci napsati všechna dobrodiní a všechny milosti, která nejblah. Panna Maria nám lidem dosud prokázala!

Těž na Svaté Hoře ukazovala se Panna Maria povždy matkou nejmilosrdnější a nejdobrotivější. Již r. 1690. napsal Františkán P. Jindřich Labe o Panně Marii svatohorské: „Na Sv. Hoře v kraji podbrdském dává nej-mocnější Paní neustále audienci všem lidem; bohatí i chudí, zdraví i nemocní k ní se utíkají. A ona rozdává z pokladů svého milosrdenství všem s štědrostí, která nezná mezí.“

O těchto milostech a dobrodiních Matičky svatohorské teď aspoň kratince pojednáme. Svatohorské letopisy nám vypravují nepře-

hledné řady nejrozličnějších vyslyšení, která na přimluvu Rodičky boží svatohorské se stala. Jest to důkazem, že k Panně Marii svatohorské nikdo nadarmo své útočiště nebral a nikdo nadarmo jejím ctitelem nebyl.

Veliké množství různých vyslyšení a milosti bylo též úředně prozkoumáno a přísahou stvrzeno. Protokoly o tom uloženy jsou v archivu svatohorském.

Z letopisů starších jmenují zvláště jeden rukopis od neznámého jesuity, nadepsaný :

„*Historie svatohorská, kniha třetí*, v které podivné milosti, dobrodiní a zázraky od r. 1662 až do nynějších časů (1751) štědře a hojně skrz zázračný obraz Rodičky boží svatohorské prokázány a učiněny se vypisují a představují.“

Dvacet kapitol tohoto spisu jedná :

1. O podivných proměnách na duších a přemnohých hříšníků k životu lepšímu obrácených.

2. O těch, kteří pomocí Rodičky boží svatohorské od smrti zachováni byli.

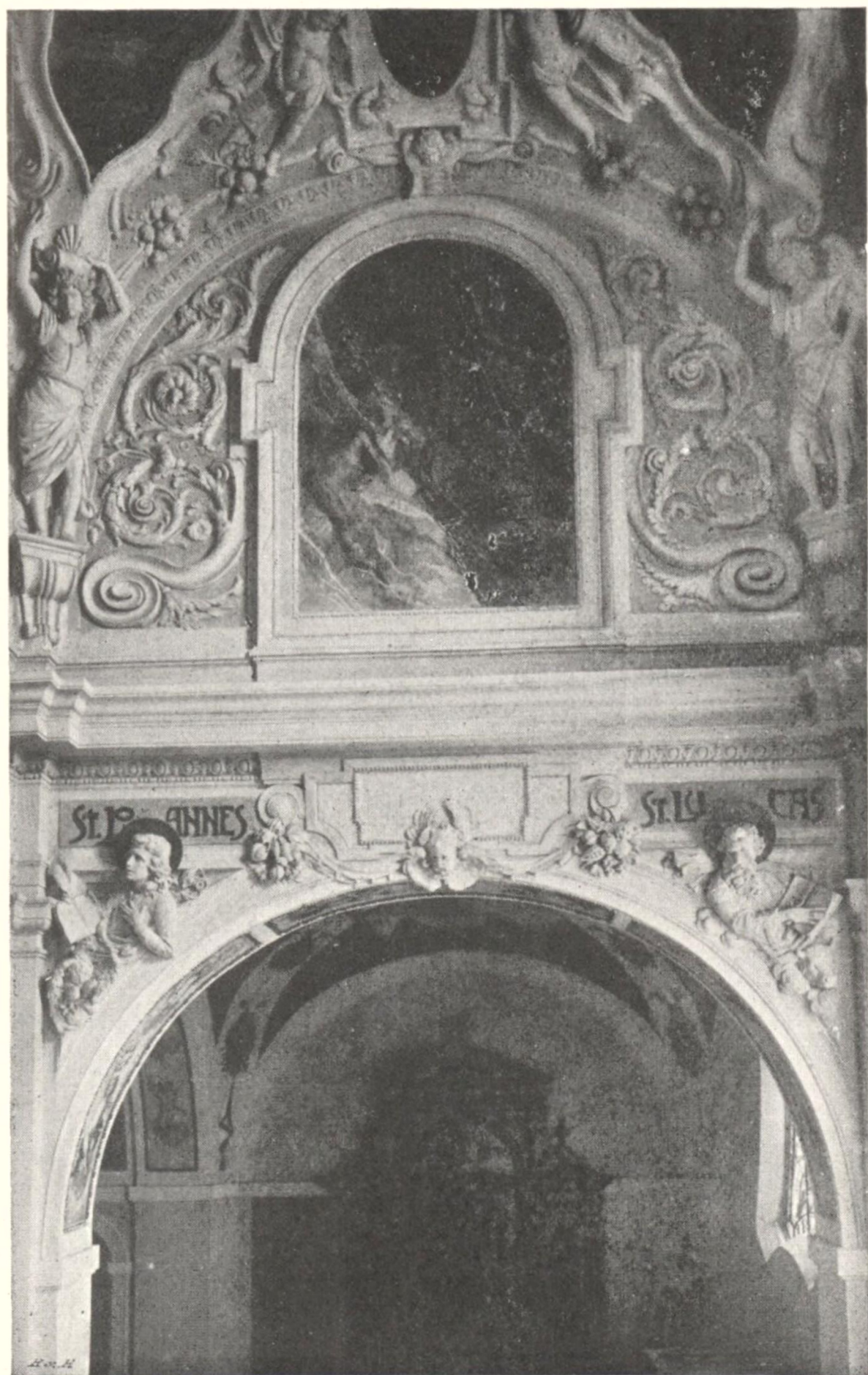
3. O těch, kterým ve všelikých úrazech a nebezpečenstvích života jisté pomoci Rodičky boží svatohorské se dostalo.

4. O takových příbězích dále se píše a více příkladů a dobrodiní marianských se vypravuje.

5. O těch, kterým velké a nebezpečné rány pomocí Rodičky boží zhojeny byly.

6. O těch, kteří bolesti hlavy a šílenosti zbaveni byli.

7. O těch, kteří skrz Rodičku boží svatohorskou zraku nabyli.

Oblouk na epišt. straně pod 3. klenbou hlavní lodě.

8. O těch, kterým sluch navrácen a jazyk rozvázan byl.

9. O těch, kteří mrtvicí ranění, zase zázračně uzdraveni byli.

10. O ženách, kterým zázračně Rodička boží svatohorská při porodu pomohla.

11. O těch, kterým lidé zlí uškodili, ale Rodička boží svatohorská jim zas pomohla.

12. Palčivá nemoc, zimnice, psotník, souchotiny, vodnatelnost, kámen a jiné nemoci s pomocí Rodičky boží svatohorské se zahánějí.

13. Náhlé uzdravení bolestí zubů a hrdla, těžkého dýchání a polykání.

14. O těch, kteří od krvotoku pomocí Rodičky boží svatohorské vysvobozeni jsou.

15. O podivném rukou, nohou a jiných údů uzdravení a zhojení.

16. Všelická a rozličná jiná od Rodičky boží svatohorské propůjčená dobrodiní.

17. O těch, kterým dobré jméno zachováno neb navráceno jest.

18. O těch, kteří sebe; své jmění a štěstí pomocí Rodičky svatohorské bez škody a úrazu zachovali a obhájili.

19. O těch, kterým se Rodička boží svatohorská zjevila.

20. O zdravé a hojivé vodě v studni svatohorské.

Každá pak kapitola obsahuje 10, 20 až 50 podivuhodných příkladů. — Také z dob novějších je v kronikách svatohorských velmi mnoho různých vyslyšení zaznamenáno.

Ze všech pak těchto příkladů stůjtez zde aspoň některé na důkaz, že Rodička boží nikoho neopouští, kdo se k ní utíká a ji za pomoc prosí.

1. Rodička boží svatohorská pomáhá v potřebách duchovních.

R. 1665. přišel na Sv. Horu plukovník hrabě Spaar, objednal si prsten s obrazem Panny Marie svatohorské a doporučil se tu Rodičce boží. S ním přišel také jakýsi hejtman, kalvin. Úmysl tohoto helvity nebyl nikterak dobrý. Přišel jen ze zvědavosti a pro posměch. Avšak nejbl. Panna Maria se nad ním slitovala. Byl přítomen mši svaté. A hle! Při pozdvihování dotkla se ho `z nadání milost boží tou měrou, že se docela změnil, poznal bludy své a žádal, aby byl přijat do katolické církve. Žádosti jeho bylo vyhověno. Od té doby zůstal věrným ctitelem Rodičky boží svatohorské až do smrti. (Hist. svatohorská k. I.)

R. 1884. dne 7. června v sobotu před nejsvětější Trojicí prosil na Svaté Hoře stařec 62letý za generální zpověď. „Dnes jest tomu“, pravil, „rok, co jsem zde před oltářem zázračné Rodičky boží se modlil a zaslechl hlas: »Jdi a vyzpovídej se!« Já nešťastník jsem toho hlasu neuposlechl a hříchy všecek obtížený domů se vrátil. Než po celý rok svědomí mne hryzlo, a vždy a všude jsem slyšel: »Jdi a vyzpovídej se!« Ale doma se zpovídati jsem se styděl a tak celý rok se svatou zpovědí jsem odkládal.

Dnes však chci se tu dobře vyzpovídati a sice od 7. roku věku svého, neboť všechny mé zpovědi byly neplatny.“ To když řekl, šel a skroušeně se vyzpovídal. Na to vroucí díky Rodičce boží svatohorské vzdáváje, s radostí domů odešel. (V letopisech svatohorských na rok 1884.)

Ve svatodušní týden r. 1888. přišel na Svatou Horu jakýs muž až z Bavor. Byl již 13 let nemírnému pití oddán a přišel i o statek. Hodná jeho manželka rmoutila se proto velice. Nevědouc si jiné rady a pomoci, utekla se k Rodičce boží svatohorské, k jejíž cti se svými dětmi za obrácení svého nepořádného muže devítidenní pobožnost konala. Když pak lidé na Svatou Horu na pouť se chystali, odhodlal se i její muž s nimi na Svatou Horu putovati. Třináct let již pití oddán, třináct let také u sv. zpovědi nebyl; na Svaté Hoře však opět s Bohem se smířil a od té doby opilství zanechal. (Tamtéž.)

2. Panna Maria svatohorská uzdravuje na duchu a mysli choré a trápené.

V „historii svatohorské“ čteme: Roku 1774. byl přivezen na Svatou Horu člověk němý a na rozumu pomatený. Byl to Tomáš Koutný z Rožmitála, 36 roků starý. Na Sv. Hoře byl Rodičce boží obětován. Když pak příbuzní zaň se modlili, začal najednou se ohlížeti a zázračný obraz Rodičky boží poznávati a Pannu Marii pozdravovati. Potom i na nohy se postavil, takže téže chvíle

řeči, chůze i rozumu nabyt. Což když se u přítomnosti mnoha lidu stalo, nebylo jáso tu konce, takže ani hudbu slyšeti nebylo. Tomáš Koutný zůstal na Svaté Hoře dva dni a neustále Rodičce boží děkoval a sotva od oltáře odvésti se dal. Potom vrátil se pěšky domů. (Tak v „historii svatohorské“, str. 73.)

R. 1869. dne 9 září poslal na Sv. Horu, důstojný pán P. Jan Kořínek, farář z Osonic, tuto zprávu: „Václav Kubín z Osonic posílá dukát k zavěšení u Rodičky boží za oběť, na poděkování za tuto milost:

Když před 40 lety manželka jeho na mysli ochuravěla, vzali ji rodiče k sobě. Když pak na jaře lidé putovali na Svatou Horu, vzali ji na žádost její sebou. Na cestě jim dvakrát utekla a musili ji hlídati a pečlivě opatrovati. I na Sv. Hoře chovala se bláznivě. Avšak při mši sv. po pozdvihování sklesla a prolévala proudy slz; od té doby zůstala po celých 40 let zdráva“. (V letopisech svatohorských.)

Roku 1887. dne 5. června vyznala zde Alžběta Volfová, mlynářka z Fürstenhutu, u přítomnosti svědků toto:

„Naše 12letá dcera, Karolina, dostala 4 neděle před svátky svatodušními nemoc, zvanou posunčina. Nemoc ta byla tak prudká, že děvče i řeč ztratilo. Vimperský lékař Dr. Reutl třikrát ji navštívil, nemocnou však neuzdravil. Bylo čím dále, tím hůře. V tom soužení učinili jsme slib, že na Svatou Horu putovati a tam za dítě naše modliti se budeme, a jestli se Karolina naše uzdraví,

že rok co rok některý člen rodiny naši na Svatou Horu z vděčnosti k Rodičce boží putovati bude.

Učinili jsme, jak jsme slíbili. I vydali jsme se s manželem na Sv. Horu. A podivná věc: touže dobou, když jsme za nemocnou dceru na Svaté Hoře se modlili, počala ona doma mluvit a když jsme v sobotu po svátcích svatodušních domů se vraceli, přišla nám vstříc, již úplně zdráva, a uvítala nás slovy: „pozdrav vás Pán Bůh, matko a otče!“ Od té doby nemoc se nevrátila. A proto věrna slibu svému letos na Svatou Horu za dcerušku svou poděkovat přicházím.“

Tato zpráva o podivuhodném uzdravení také úředně vyšetřena a šesti svědky a farářem Mořicem Haissakem stvrzená, uložena jest na Svaté Hoře.

3. Na přimluvu Rodičky boží svatohorské slepí vidí.

Jan Procházka nebyl poslední, jenž na Svaté Hoře zraku nabyl. V letopisech svatohorských jest podobných případů mnoho zaznamenáno. Ano, můžeme se vši určitostí říci, že Rodička boží svatohorská zvlášť slepé a na oči nemocné uzdravuje. To již doznali staří dějepisci svatohorští: P. Šimon Kazimír (ve svém „Tempe Mariana“ z roku 1652.) a P. Bohuslav Balbin v „*Historia Sancti Montis*“, lib. IV, c. IV.

Sdělujeme aspoň tyto příklady:

Roku 1678. přivedla na Sv. Horu jedna matka slepého synáčka s důvěrou a nadějí

velikou. Umínala si, že ze Svaté Hory nepůjde, dokud synek její světla neužítí. Nutila synáčka svého, aby se za sebe modlil a aby se pilně a dlouho modlil. Slibovala mu také všelike věci, cukrovinky, nové šaty a pod., jen aby se modlil. — Po dlouhém modlení, když ještě neviděl a když se matce jej ustavičně napomínající vymlouval, že již neví, jak se modliti má, řekla matka: „takhle synáčku se modli, takhle pros, těmito slovy žádej, jako mne slyšíš se modliti: „Ježíšku! pro tvé svaté Matky nejmilejší jméno vyslyš mne; Matko boží pro tvého nejmilejšího Synáčka, pros za mne!“ I učinil tak chlapec a dle návodu matčina se modlil. A hle! Na tu dětinou modlitbu vyslyšen byl. Ale nebyl uzdraven hned před obrazem marianským, nýbrž teprv na zpáteční cestě, když do města sestupoval; tu najednou prohlédl a na matku svou, aby mu špendlík anebo něco jiného ukázala, že to pozná, volati počal. Což když matka učinila a poznala, že dítě vidí, svatohorské Matce boží nejvroucnější díky vzdávala. (Tak dle „Historie svatohorské“, k. 7, str. 79.).

Roku 1733. poslal Ondřej Kaval od Chrudimi na Sv. Horu toto psaní: „Já níže-podepsaný vysvědčuji s dobrým svědomím před všemohoucím Bohem, že jsem byl od Boha navštíven slepotou půltřetího léta a nic jsem neviděl a pořád slepý byl. Že jsem však sobě nijakž svou chudobou pomoci nemohl, připadla mně na mysl blahoslavená a vždy neposkvrněná Rodička boží svatohorská, abych se jí zaslíbil a jí důvěrně

vzýval, že skrz ni zraku nabudu. Vydal jsem se s velkou těžkostí na Svatou Horu na pouť, tam své nehodné modlitby jsem obětoval a pány pátery z Tovaryšstva Ježíšova co nejponíženěji žádal, aby mně nehodnému dovolili dotknouti se podolku roucha jejího, že hned zraku nabudu. A hle! jak jsem té milosti dosáhl, ihned jsem zraku nabyl a dosud, chvála Bohu a Matce Jeho, dobře vidím. Že tomu tak jest, poněvadž se ne-umím podepsati, dal jsem se podepsati skrz jiného.“ 27. dubna 1733. Ondřej Kaval. (Do slova „Histor. svatohor.“ str. 83.).

Dne 2. června 1876. poslal důstojný pán Jan Rajman, farář v Nezabudicích, toto stvrzení „sub fide sacerdotali“ (hodnověrností kněžskou zaručené): „Když matka má, Anna Hellebrandová, která nyní 76 let jest stará, pět čtvrtí roku měla a v kolébce plakala, udeřil ji otec František Hellebrand, statkář v Hudlici přes oči tak, že oslepla a pět čtvrtí roku slepou zůstala. Když ji od jednoho lékaře k druhému nadarmo vozili, poradili kmotrové zarmoucené matce, aby jela s dítkem na Svatou Horu. I učinila tak a dala na mši svatou za uzdravení dítko. Potom dotekl se kněz rouškem zázračné Panny Marie svatohorské oči dítko, které pak matka odnesla do krámů. Tam však pozorovali, že maličká Anna po obětech voskových ručičky své vztahuje — že tedy prohlédla. A vskutku, od toho času měla matka má dokonale dobrý zrak. (Letopisy svatohorské.)

Dne 10. března r. 1980. psal na Svatou Horu Jan Smrt z Ameriky (Cleveland, Ohio,

Rockert Strit N. 32.) toto: „Není dne, abychom si nevzpomínali na toto posvátné místo (Svatou Horu); neboť přímluvou Panny Marie bylo nám spomoženo. Máme dceru, která přišla z jara o zrak, takže skoro nic neviděla. Mnoho doktorů jsme měli, ale vše marné. Tak jsme si vzpomněli na Svatou Horu a prosili jsme nebes královnu, doufajíce, že nám pomůže. To bylo roku 1889. Psal jsem do Čech svému bratru a prosil ho, aby nám došel na Svatou Horu a poslal mu dva tolary, aby je dal na Svaté Hoře na mše svaté a na modlení a obětoval voskové oči Panně Marii svatohorské. Od toho času dcera vidí. — Za to Pánu Bohu nastokrát děkujeme a Panně Marii.“ (Letopisy svatohorské).

4. Blahoslavená Panna Maria na Svaté Hoře vrací hluchým sluch a němým řeč.

Ve svatohorském diariu (denníku) jest na rok 1659. toto zaznamenáno:

Dne 7. dubna 1659. přišla na Sv. Horu Ludmila Bastlová ze Želkovic a vypravovala, že byla hluchá, němá a že před dvěma roky také oslepla. V loni však, když po dvakrát na Sv. Horu putovala a marianskou vodou doma se myla, opět zraku, sluchu a řeči nabyla. Slavná rada města Berouna potvrdila zázračnou událost tuto zvláštní listinou.

Velkého dobrodiní od Rodičky boží sv.-horské zažila chudá stařena *Salomena Svobodová*, jinak *Luňáčková*, z Nového Města pražského. Byla mrzákem, šlakem raněná,

nemohla rukama, ani nohama vládnouti a byla též hluchá. Dcera její Ludmila měla s ní velký kříž. V nůši na zádech ji nosila, krmla a napájela. Rozpustilá mládež, která si z ní pro její žvatlavost smích tropila, měla z toho velikou rozkoš, když „starou Luňačku“ v koši pokoušeti mohla.

Dne 9. června roku 1660. donesla ji Ludmila na Svatou Horu, kdež Salomena se zpovídala a u oltáře Panny Marie i Tělo Páně přijala. Po mši svaté nesla ji dcera k mariánské studni. A nastojte! najednou Salomena v koši cítí, že stažené nohy a ruce její se natahují a vzpřimují. Káže tedy dceři své, aby se s ní zastavila; vystoupí z koše, umývá se mariánskou vodou a zdráva, Rodičku boží svatohorskou velebic, do kaple mariánské spěchá a tam své Spomocnici vroucí díky vzdává. Viděli to, co se s ní stalo, tisícové lidí. Mimo jiné viděli to též kněži z Tovaryšstva Ježížova a mnoho osob stavu šlechtického z Čech a Moravy, které tenkrát na Svaté Hoře na pouti byly.¹⁾

Poněvadž zázrak ten byl tak nápadný, psala duchovní správa svatohorská slavné radě Nového Města pražského list s prosbou, aby osobnost uzdravené této ženy zjištěna byla. Moudrá a opatrná rada královského Nového Města pražského odpověděla pak k dopisu tomu do slova takto:

„My Purkmistr a Radda královského Nového města Pražského, známo činíme a

¹⁾ Obšírněji vypsáno jest to v diariu na r. 1660, fol. 476.

wubec wysvědčujeme przedevsemi, že gsou przed nas wespolečznosti nassí przedstoupili, Slovutni Jakub Taborsky Cztvrti Svatého Stiepana, tu na Měště Novem prazskem zrzizeny Geittman, tež wedle něho Jirzi Worel, oba Miesstiane Nassi, lide poczitivi a wiry hodni, seznáwajicze to jednomyslne že oba společně i geden každý, obzwlásstně Salomen u Lunačzku obytnou w tem Měště, okolo sedmdesati trzilethy Starzi, dobrze znali, kterak Ona przed dvoumi minulymi lethy, na Audech swych s przepusstem Božihó, těžce sslakem porážena byla, tak že rukami nicz dokoncze wladnouti nemohla, a proto pomoczy Lydmilly Swobodowe, dczery své, když ji ona svými Rukami krmiti y napoge podawati musyla, poživala. Podobně Nohy, tak skličzene majicz choditi nemohla, tak že táž Lydmilla dczera gegi, gi do Nusse sazeti, w té gi na Ramenach od Místa k místu po Měště nosyti, a spolu s ní Almužny swate dobywati musyla. Nemenie y taž Salomena sluchu sweho dokonce zbawena byla. Nini pak žie zase gak nohami, tak rukami wladnouti muže, y dokonaleho sluchu pomoczy Pana Boha wssemohauczyho a z przimluy Blahoslawenne Panny Marie poživa. Czož také Dwogi czti hodny Pan fararz Svatosstiepan-sky, kněz Jakub Alexius Chwoyny, že tak a nejinačze s ni przedessle bylo, a nimi gest, kterouž spowidal, y welebnou Oltarzni Swatosti posloužil, Attestirowal; Czož w tento lyst wepsati dawsse, k tomu na Swiedomi pečet nassi Menssi Městskau s gistým a do-

konalym wědomim nassim, gsme przitisk-nouti dali.

W Nowém Městě Prazskem 9. dne Měsycze Juli Letha Božího 1660“ (Diar. S. M. a. 1660. f. 483.)

Roku 1739. Urozený Pán František Nigrin, měšťan a radni Nového Města Pražského od r. 1709. ztratil řeč, takže mu žádný rozuměti nemohl. Čehokoliv proti tomu užíval, nic platno nebylo. Zaslíbil se tedy k Rodičce boží pěšky na Svatou Horu putovati a Jí o pomoc žádati. A když tak učinil, cítil, že se mu hrdlo, které vždycky staženo měl, rozšiřuje, tak že slova: „Matko milosrdenství!“ nahlas mohl promluvit. Od té doby byl zdráv.

(„Historie svatohor.“ k. 8. str. 87.)

Roku 1884. 6. června Jan Kleindienst, cvokař z Dominikálních Pasek u Příbrami toto nám oznámil:

„Mám syna Jana, jenž až do tří čtvrtí roku čtvrtého nemluvil, leč tato slova: „Koukejte, helejte“. Tenkrát jsem slíbil, že, jestli se mému synu jazyk rozváže, na Svatou Horu půjdu a zde to ke cti blahoslavené Panny Marie oznámím. R. 1882. v únoru neb březnu šel jsem na Svatou Horu a Rodičku Boží tu o pomoc vzýval. A hle; když jsem se po odpoledním kázání odtud domů navrátil, počal můj synáček ještě ten den mluvit.“ — Tak v letopisech svatoh.)

„Anna Klímová z Březových Hor byla po 3 léta hluchá a velmi těžce to nesla, že jí bylo vždy, když k sv. zpovědi jíti chtěla, zpovědníka do kaple hluchých dáti si zavolat. R. 1875. prosila vroucně Rodičku boží

svatohorskou, aby jí sluch ráčila vrátiti, slibujíc jí zároveň, že bude častěji svátosti přijímati. A Rodička boží svatohorská ji vyslyšela a sluch jí vrátila.

R. 1882. to ke cti a chvále Panny Marie svatohorské do pamětní knihy napsati dala a tehdy také ujišťovala, že dosud dobře slyší.“ (Tak v letopisech svatohorských).

5. *Pomoci Panny Marie svatohorské kulhaví chodí.*

„Roku 1675 zlomila si paní Dorota Ludvíková z Prahy nešťastným pádem pravou ruku a levou nohu. Když pak Rodičku boží svatohorskou vzývala a si umínila, že na Svatou Horu putovati bude, byla uzdravena a zavěsila berly na věčnou památku na Svaté Hoře. Po dvou letech poranila se opět na noze a to velmi těžce. Lékař ji dlouho hojil, ale nevyhojil. I vzpomněla si opět na Svatou Horu a Rodičku Boží s velkou důvěrou o pomoc vzývala. A Panna Maria svatohorská i tentokráte ji pomohla. Dorota pověsila druhé své podpěradlo na dvěře svatyně marianské. Přišli pak s ní také dva její lékaři a spolu s ní tu díky Matce milostivé vzdávali a všem vyznávali, že to uzdravení od samé Rodičky boží pochází, a že oni ji vyhojiti nemohli.“ (Tak dle „Historie Svatohorské“, str. 119.)

Roku 1871. 18. června stvrdil důstojný pan František Franěk, t. č. administrator fary bratronické, tuto milost úředně, protokolem, jenž ve svatohorském archivu na památku uložen jest:

„Kateřina Kozáková z Kýšic opařila si pravou nohu vřelou vodou a musila dvě léta o berli choditi. Když se její stav nelepšil, vzala útočiště své k svatohorské divotvůrkyni a putovala na Svatou Horu. Jakmile tam přišla, cítila, že její zkroucené údy se narovnaly tak, že zdráva odložila berlu a celým srdcem Panně Marii za uzdravení děkovala. Berlu pak zde zanechavši domů se navrátila“. (Tak v letopisech svatohorských.)

6. *Blahoslavená P. Maria svatohorská zahání padoucí nemoc a psotník.*

„R. 1729. přišla na Svatou Horu Markéta Jelínková se svou dcerou vyplnit svůj slib. Dcera totiž měla padoucí nemoc, ale s pomocí Rodičky Boží byla uzdravena, když matka slíbila, že s dcerou po tři léta na Sv. Horu putovati bude. Jedenkrát pouť tu vykonala. Potom však na slib zapomněvši, víc na Sv. Horu nešla. Ale dcera její znovu do téže nemoci padla a mnohem hůř než prve se měla. Tenkrát matka zas na svůj slib si vzpomněla, jej obnovila a dcera její opět uzdravena byla, a spolu s matkou na Svaté Hoře Rodičce boží vděčnou se prokázala.“ (Tak dle „Histor. Svatohorské“, str. 91.)

V archivu svatohorském jest na důkaz zázračného uzdravení Vojtěcha Černého tento list:

„My nížepsaní pro čest a slávu Boží k rozmnožení pocty blahoslavené Marie Panny snažně žádáme, aby skutek veliké milosti boží nám zouplna povědomý dle pravdy na

Svaté Hoře zaznamenán byl: Vojtěch Černý, syn Františka Černého, mistra obuvnického z města Milčína, nyní 17 let mající, byl od svého 8. roku padoucí nemocí tak trápen, že ho každodenně mnohokrát soužila až osm i vícekrát, ano sedmnáctkrát. V loni chtěl s námi podepsanými pouť na Svatou Horu vykonati. Ale báli jsme se ho pro ten mnohým lidem zošklivený neduh sebou vzíti; až na jeho neustálé prošení s vědomím a vůlí rodičů i na jejich žádost vzali jsme Vojtěcha Černého přece s sebou. Můžeme svědomitě i třeba přísahou stvrditi, že ta traplivá nemoc od té chvíle na něm k spatření a k zpozorování nebyla, což já, jeho matka a ostatní sousedé Milčínští našich rukou podpisy stvrzujeme, s tím doložením, že rodiče uzdraveného Vojtěcha Černého až do času ohně v Milčíně roku 1834. vypuklého, všemožně každou lidskou lékařskou pomoc vyhledávali, od času ohně ale schudli a nic více na syna svého vynakládati nemohli.“

Na Svaté Hoře, dne 19. června 1838.

Podepsal se uzdravený a pět osob jako svědkové. (Jentsch, str. 99.)

Roku 1887. 19. června stvrdil na Svaté Hoře vlastním podpisem Jan Žáček z Pecirad, že dcera jeho Antonie od 10. až do 16. roku věku svého padoucí nemocí aspoň každé tři neděle velmi silně trápena byla. V Praze v obecné nemocnici nemohli jí pomoci a proto ji domů poslali. I domácí lékaři nechtěli ji už léčiti. Před dvěma roky radili poutníci jejímu otci, aby k blahoslavené Panně Marii svatohorské své útočiště vzal, že tam dceři

jeho spomoženo bude. Šel tedy s dcerou svou na Svatou Horu, a zde za uzdravení její mši svatou sloužiti dal. A podivná věc! padoucí nemoc nevrátila se více. Proto přišel sem dnes opět s dcerou svou a zde na poděkování Rodičce boží svatohorské opět mši svatou sloužiti dal. (Tak v letopisech svatohorských.)

Roku 1695. v měsíci říjnu vysoce urozený pán Václav Vojtěch Vratislav z Mitrovic, pán na Hořovicích, toto svědectví o sobě vydal:

„Já Venceslaus Adalbertus Vratislav de Mitrovic věku mého 47 let těžkou nemocí jsem postižen byl; celé tři hodiny měl jsem tak hrozný psotník, že mě mohlo sotva osm pacholků udržeti na lůžku. Oči byly obráceny, ústa skroucená, nic jsem neviděl, neslyšel, ani jinými smysly nevládl. V tom stavu mne za mrtvého měli apatykáři, řeholníci, lékaři a hojitelé ran, kteří tu přítomni byli. V té tak těžké nemoci připadlo mně na mysl, abych se nejsvětější Rodičce boží svatohorské zaslíbil. Učinil jsem to hned pobožně a tutéž hodinu jsem se tak uzdravil, že jsem vstal hned druhý den beze vší těžkosti s postele. Buď pochváleno Jméno Páně a Marie Matky, Paní a Královny Nebeské!“ Pak se podepsal 1695. 15. října. („Historie svatohorské“, str. 505.)

Roku 1890. 11. září stvrdil zde p. Václav Viehmann, podučitel na c. k. cvičné škole v Praze, vlastnoručním podpisem a přísahou, že jeho dítě věku svého tři měsíce na psotník 14 dní stonalo a přes všechnu lékařskou pomoc již téměř mrtvo bylo: již zmodralo a

studené bylo. Jakmile však vzývali Rodičku boží svatohorskou a slíbili, že na Sv. Horu putovati a dítko Panně Marii obětovati budou, dítě obživlo a brzy úplně se uzdravilo. (Tak v letopisech svatohorských.)

7. Rodička boží svatohorská pomáhá od vodnatelnosti a souchotin.

„Roku 1717. Marie Špalíčková z Prahy, 50 let stará, stonala 5 měsíců na vodnatelnost a byla již ode všech lékařů opuštěna. Ale doufala, že ji Rodička boží přece ještě uzdraví a proto se k ní vroucně modlila a její obrázek neustále před sebou měla. A vskutku, když jižjiž všichni smrt její očekávali, spatřila Rodičku boží tak krásnou a milou, že radostí všecka obživla. Od té chvíle se pozdravovala a ve třech nedělích byla tak dokonale uzdravena, že na Svatou Horu putovati mohla. Přišla sem 7. máje a přinesla vysvědčení od doktorů, že žádnými lidskými prostředky, ale nadpřirozeně od samé svatohorské Rodičky boží uzdravena byla.“

(Tak v „Histor. svatohor.“ str. 106.)

„Anna Staňková, 26letá dcera Jana a Teresie Staňka, měšťana v Klatovech, byla letošního roku (1885.) od května až do 15. srpna těžce na souchotiny nemocna. Lékaři vzdali se již veškeré naděje ji uzdraviti a jen krátký čas života jí slibovali. V této neštěstí vzala Anna útočiště své k blahoslavené Panně Marii svatohorské; dala si obrázek z rouška jejího na krk, modlila se k ní a slíbila, že na Svatou Horu, jestli se uzdraví,

putovati bude. Na to počala se uzdravovati a choditi, přestala vyhazovati, až i úplně se uzdravila. Toto své uzdravení přičítá jen přímlově a pomoci Divotvůrkyně svatohorské.

Že se ty věci tak mají, přísahou a vlastnoručním podpisem stvrdila.“

(Tak v „letopisech svatohorských“ na rok 1885.)

8. Rodička boží Panna Maria léčí horečku, zimnici a rozličné zapáleniny.

Roku 1886. 8. května potvrdil zde Jan Majer z Vostřetic u Klatov přísahou a vlastním podpisem tuto výpověď:

„Jeho 12letá dcera Barbora měla v loni r. 1885. horkou nemoc; ležela as $\frac{1}{4}$ roku. Nemoc tak se zhoršila, že Barbora již nikoho neznala a ani kříž udělali, ani očima hýbati nemohla. Byla asi týden v mdlobách bez paměti, i když kněz ji zaopatřoval. Lékař pravil, že jí pomoci není. I obrátil se otec Barbořin s důvěrou velkou k Rodičce boží svatohorské a prosil ji za uzdravení své dcery a slíbil, že s poutníky na jaře na Sv. Horu putovati bude.

K této důvěře byl pohnut zvláštním snem své dcery, který měla ten den, kdy byla zaopatřena. Zdálo se jí totiž, že otec za ni na Svatou Horu putoval a než domů přišel, že po světnici chodila. Putoval tedy otec její s poutníky němčickými na Svatou Horu a tam za uzdravení dcery své Barbory prosil. A ejhle! Než domů se navrátil, dcera jeho

po světnici chodila, slabá sice ještě, ale za několik neděl byla úplně zdráva.“ (Tak v letopisech svatohorských.)

9. *Matička svatohorská ochranitelkou při nešťastném pádu.*

Letopisy z roku 1662. sdělují nám paměti-hodnou věc, vzatou z psaní velebného P. Víta Václava Markraba v Třešti na Moravě, faráře, který vypravuje:

Roku 1661. 19. října pracovali služebníci našeho jemnostpána v starém zámku a vyváželi rum některých spadlých pokojů. Ale když tak jezdili, zbořilo se i dolní klenutí a padlo na šest osob právě pod ním zaměstnaných a je zasypalo. Jediná Kateřina Šimónová, dívka asi dvanáctiletá, šťastně vyvázla a byla zachráněna. A jak?

Byl jsem povolán, abych zasypané duchovní pomocí přispěl. Dostati se k ní nebylo možno. Mohl jsem jen otvorem hlavu prostrčiti a volati, aby mi dala znamení, že lituje svých hříchů. Ona tak učinila a z hříchů svých, jak mohla, se vyzpovídala. Tak já jsem jí dal rozhřešení. Potom jsem jí radil, aby Rodičku boží svatohorskou zvývala a jí se zaslíbila, že jí pomůže. A ona ihned: „O zlatá Matičko svatohorská! pro lásku Synáčka svého, prosím Tě, vyslyš mne a pomoz mi; budu k Tobě pobožně putovati a horlivě k Tobě se modliti.“

Ale sotva tak promluvila, zbořilo se celé klenutí na ubohé děvče. Velká tíže kamení, rumu a dřeva ležela na ní dvě hodiny. Div,

že ducha nevypustila. Avšak nejmocnější Panna svatohorská ji přece zachránila. Byla vykopána; nohu měla sice zlomenou a rozdrčenou, tak že kosti v ní praskaly. Oči měla samý prach a písek. Psotník s ní tak házel, že kdyby ji nebyli drželi, z lůžka by ji byl vyhodil. Byl jsem opět k ní povolán, vyzpovídal jsem ji a slib obnovil. A hle, v šesti nedělích tak se uzdravila, že na Svatou Horu putovati a slib svůj vyplnit mohla. („Histor. svatohorská“, strana 39. Latinský list onoho důstojného pana faráře opsán v diariích na den 14. června 1662.)

Roku 1887. 9. listopadu spadl Ferdinand Paldera při výpravě do Bosny s mostu, vedoucího na parní loď, do řeky Sávy, a poněvadž byla tma, nespozoroval to nikdo. Nešťastník vzýval však Pannu Marii svatohorskou, z jejíhož rouška obrázek ve své tobolce měl, na pomoc. A hle! V téže chvíli bylo na lodi voláno, že někdo pod mostem se smrtí zápasí. Pomoc byla tu hned a tonoucí v čas ještě z vody byl vytažen. Všecko pak co na sobě měl, i bankovky v tobolce, bylo promočeno, jediný obrázek z rouška Rodičky boží zůstal suchý na důkaz, že Panna Maria svatohorská jej od jisté smrti vysvobodila.

Muž ten byl telegrafním úředníkem a když r. 1882. redakce svobodomyslných listů poslala se ho zeptat, zda to, co se o něm vypravuje, na pravdě se zakládá, otevřel svou tobolku a ukázal onen obrázek, řka: „Zde jest ten obrázek svatohorské Matky boží, která mne od smrti zachovala.“

(Letopisy svatohorské na rok 1877.)

10. *Rodička boží svatohorská pomáhá v bídě a nouzi.*

R. 1693. poslal Adam Maxmilián Jistecký, správce panství, na Svatou Horu písemné svědectví o tom, že přijal od Panny Marie svatohorské mnoho velkých dobrodiní. Tak na příklad píše, že byl jednou bez služby. I přišel na Svatou Horu prosit Pannu Marii o pomoc. Postavil se tedy před svatostánek a chtěl se modlit. Ale podivno, milostné sošky nemohl a nemohl spatřiti, ať se díval, jak chtěl. Teprv po delší chvíli ji uviděl, a ulekl se nemálo, když zpozoroval, že Panna Maria naň hněvivě hledí a pak od něho se odvrací. Poznal ihned, že příčinou toho jsou jeho hříchy. Šel tedy a vykonal si napřed dobrou svatou zpověď. Když pak se vrátil, našel Pannu Marii všecku milostivou a se usmívající tak, že si dodal mysli a s největší důvěrou se modlil, aby mu Rodička boží z nouze pomohla. A hle, sotva přišel domů, byl do velmi dobré služby přijat. Když pak se měl ženiti, umínil si napřed na Svatou Horu putovati. Na cestě do Narysova neda-leko Svaté Hory málem byl by přišel o život. Kůň jeho tak prudce vyhodil, že i sedlo a pistole se polámaly, jemu však nic se ne-stalo. Svatohorská Rodička boží, kterouž vzýval, ho od zlého zachovala. („Historie svatohor.“, str. 129.)

Roku 1887. 4. prosince vydala zde Anna Lehnerová z Prahy svědectví, že upadla do největší nouze. V nesnází vzala své útočiště k Panně Marii svatohorské, a slíbila jí, že

jest-li jí pomůže, každý rok na Svatou Horu putovati bude. A nevzývala Rodičku boží nadarmo. Od té doby dařilo se jí lépe a proto zde na Svaté Hoře za to díky vzdala, slib svůj vyplnila a výpověď svým podpisem stvrdila. (Letopisy svatohorské.)

11. *Panna Maria svatohorská chrání čest a dobré jméno.*

„R. 1726. Anna Fischová ze vsi Lužnice u Netolic přišla sem a děkovala Rodičce boží předně za to, že byla od hluchoty uzdravena a že ji Panna Maria vysvobodila z rukou dvou nectných lidí, kteří ji chtěli násilí učiniti a když se bránila, ji do hlubokého rybníka hodili. V tomto velkém nebezpečí života volala úpěnlivě Pannu Marii o pomoc. A té se jí též dostalo. Přišli lidé a vytáhli ji a odnesli polomrtvou domů. Doma se brzy uzdravila a své nebeské Matičce za ochranu nejsrdečnější díky vzdávala.“ („Histor. svatohor.“ str. 87.)

„Roku 1888. 11. února František Huněk, sběratel peněz bratrstva božské Prozřetelnosti na Malé Straně v Praze stvrdil zde přísahou a vlastnoručním podpisem, že byl od jednoho Pána v Praze křivě obžalován z pronevěry 898 zl. 26 kr.

V této nesnázi vzal své útočiště k blahoslavené Paně Marii svatohorské, aby od soudu za nevinna prohlášen byl. Slíbil jí, jest-li se tak stane, že na Svatou Horu z vděčnosti putovati bude. A ejhle! osmého února byl u soudu za nevinna uznán, a křivý svědek

na čtyry měsíce do těžkého žaláře odsouzen.“
(Letopisy svatohorské r. 1888.)

12. *Matička svatohorská chrání majetek.*

„Roku 1677. vyšel v Příbrami o půl noci veliký oheň v konírně domu „Milínských“. Nebezpečí bylo velké zvláště proto, že nikde nebylo žádné vody. Jiskry lítaly až na Svatou Horu. Zdálo se, že celé město vyhoří. V této nejvyšší nouzi učinili všichni na radu Jesuitů slib, že budou na Svatou Horu putovati. Sotva pak slib učinili, přestal oheň se šířiti a byl pomalu uhasen. Tehdy shořelo v městě sedm velkých domů. Též Svatá Hora byla v nebezpečí. Ale jakmile strážcové svatohorští se doporučili ochraně Panny Marie, obrátil se vítr a nebezpečí minulo.“ („Hist. svatohor.“ str. 138.)

„V letopisech svatohorských“ z roku 1872. zaznamenán tento případ ochrany Panny Marie svatohorské:

„V sobotu před nejsvětější Trojicí dne 25. května r. 1872. strhla se v okolí Svaté Hory strašná bouře, která od 2. hodiny odpoledne až do 6. večer trvala. Vrchy u Obecnice byly od krup bílé. Nastala také taková tma, že ve 3. hodiny rozsvítiti se muselo. Tehdy vůkolní lidé všickni k Panně Marii svatohorské s důvěrou o pomoc se utíkali. A Matička svatohorská nedala Svaté Hoře a okolí jejímu ublížiti. Nebe se opět vyjasnilo, Svatá Hora a okolí příbramské zůstalo vší pohromy ušetřeno, kdežto na jiných místech průtrží mračen a krupobitím mnoho budov

bylo pobořeno a mnoho lidí zahynulo. Obecně se u nás za to mělo, že Panna Maria svatohorská nás a naše okolí mateřskou svou ochranou od podobného neštěstí zachovala.“

13. *Rodička boží svatohorská uzdravuje na smrt nemocné.*

„Roku 1673. upadl urozený pán Vorel z Bukovan do tak těžké nemoci, že všecku paměť ztratil a svátostmi umírajících zaopatřen býti musil. Když pak k sobě přišel, učinil slib, že třikrát na Svatou Horu putovati bude, jestli mu Rodička boží zdraví vyprosí.

To když učinil, padl znovu do mdlob, ale po chvíli procitl a byl zdráv. Domácím pak vypravoval: Slyšel jsem v mdlobách zvony svatohorské zvoniti a Rodička boží svatohorská přišla sama, aby mne potěšila a mi přislíbila, že mne uzdraví. Potom jsem se probudil a teď se cítím úplně zdráv. Z vděčnosti za toto podivuhodné uzdravení putoval pak zbožný tento ctitel Panny Marie svatohorské třikrát bosýma nohama z Bukovan až na Svatou Horu, aby svému slibu zadost učinil“. („Hist. svatohor.“ str. 17-19.)

R. 1884. 20. srpna splnil na Svaté Hoře slib svůj důstojný pán Vojtěch Beitler, děkan v Sobotce u Jičína v diecési litoměřické. V 52. roku věku svého rozstonal se tak těžce, že lékař z Jičína žádného již léku proň neměl. Povolán tedy lékař z Prahy, který však pravil: „Ze sta takových případů sotva pět se uzdraví. Zdali tento nemocný tak šťastný bude, nevím.“ Uslyšev to pan děkan, kázal všecky léky od-

straniti a zvolal: „Pane Bože všemohoucí! jsem-li tvým ovečkám ještě potřebný, nezdráhám se práce. Naděje lidská mne klame; než obracím se k Tobě, ó blahoslavená Panno Maria, kterouž svatá církev vzývá řkouc: „Příčino naší radosti“, „Uzdraveni nemocných, oroduj za nás“, a slibuji Tobě, laskavá Matko má, jestli mne uzdravíš, že putovati budu k svatyním Tvým na Svatou Horu, do Staré Boleslavi a budu tam u oltářů Tvých mši svatou sloužiti a malý dar Tobě přinesu.“ A ejhle! od toho dne dařilo se mu lépe a v krátké době byl docela uzdraven. (Tak letopisy svatohorské r. 1884.)

* * *

Končíme tuto kapitolu slovy: „Rodička boží svatohorská pomáhá ve všech potřebách těla a duše všem, kteří ji milují a s důvěrou k ní útočiště berou. Není nemoci, není potřeby, v níž by Matička svatohorská nebyla již pomohla. Proto učený a zbožný Balbin napsal vším právem:

„Smrti a nemocem překáží Panna. Kdyby nepřekázela, jak by životem byla?“ Co činil božský Spasitel svou všemohoucností, to činí Rodička boží svou přímlovou.

Ona jest opravdu Pannou ctihodnou, Pannou dobrotivou, Matkou předivnou, Matkou

božské milosti, Útočištěm hříšníků, potěšením zarmoucených, Uzdravením nemocných, Pomocnicí křesťanů — Branou nebeskou!

Utíkejme se tedy všickni ve všech svých potřebách s důvěrou k této veliké Pomocnici, neb v ní „jest veliká milost cesty a pravdy, všeliká naděje života a ctnosti.“

(Sirach, 24, 25).

Dodatek.

I.

Zpěvy před milostnou soškou.

Každý den *ráno* před hranou mší svatou *vystaví se milostná soška*, a svatohorští malí zpěváci zpívají střídavě s lidem „*Vesel se*“ :

Zpěváci: „Vesel se, královno nebeská!“

Lid:

„Raduj se, matko božská,
A pros za nás, panno čistá!
Uslyš nás, Kriste Pane,
Na prosbu matky své milé.“

Potom kněz vykoná předepsané modlitby, dá věřícím milostnou sošku polibiti a postaví ji pak na zvláštní marianský trůn na stříbr. oltáři, kde zůstane státi až do večera.

Každý den *večer po požehnání a kdykoliv* ctitelé marianští o to zvláště prosí, postaví se milostná soška s trůnu na stříbrný podstavec na mense stříbrného oltáře a malí zpěváčkové zpívají pak střídavě s lidem „*svatohorský Zdravas*“ :

Zpěváci: „Zdravas Maria“ atd.

Lid:

„Buď nám milostivá,
A oroduj za nás,
Panenko Maria!“

Potom kněz vykoná předepsané modlitby a dá milostnou sošku věřícím polibiti. Po

požehnání večerním uschová se milostná soška v ohnivzdorném stánku na epištolní straně stříbrného oltáře a zůstane tam až do rána.

V *postě* však zpívá se i ráno při výstavu i po večerním požehnání místo „Vesel se“ a místo „Zdrávasu“ „Stála Matka“.

Zpěváci: Stála Matka litující
u dřeva kříže plačící,
[: když pněl na něm Kristus
Pán :]

Lid: Pros za nás, Matko milosti,
ať krev Syna, Tvé žalosti,
[: na nás nejsou ztracené :]

Zpěváci: Jejížto srdce žalostné,
zarmoucené a bolestné
[: prorazil meč z obou stran:]

Lid: Pros za nás, Matko . . .

Zpěváci: Ó jak smutná a žalostná
byla ta Matka milostná
[: pro Syna jediného :]

Lid: Pros za nás, Matko . . .

Zpěváci: Což kvílela a želela
všetrnoucí když viděla
[: muky Synáčka svého :]

Lid: Pros za nás, Matko . . .

Zpěváci: Když zde v světě tělo zhyne,
duše z něho se vyvine,
dej, by šla do radosti! :]

Lid: Pros za nás, Matko . . .

V. Tvou vlastní duši, ó Maria, pronikne meč bolesti.

R. Aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení.

V. Ve vši ouzkosti a v našem soužení.

R. Přispěj nám ku pomoci, ó blahoslavená Panno Maria.

V. Oroduj za nás, nejbolestnější boží Rodičko.

R. Abychom byli hodni učiněni byli za-slíbení Kristových.

Modleme se:

Račiž nám, prosíme Tebe, Pane Ježíši Kriste, milostivě propůjčiti, aby přeblahoslavená Panna Maria, Matka Tvá, jejížto nejsvětější duši v hodinu umučení Tvého meč bolesti pronikl, nyní i v hodinu smrti naší u božské dobrotivosti Tvé se přimluví ráčila.

Ochraňuj, prosíme, Pane, skrze přimluvu blahoslavené Panny Marie od všelikého protiventství a ostříhej milostivě od oukladů nepřátel tuto čeleď Svou, která skroušeným srdcem před Tebou se koří, skrze Krista Pána našeho.

R. Amen.*)

*) Ostatní modlitby jsou tytéž, jako mimo půst.

Litanie loretánská v postě po křížové cestě.

1. Dva hlasy

na kůru: Pane, smiluj se nad námi!

Lid: Kriste, smiluj se nad námi!

Dva hlasy

na kůru: Jezu Kriste, uslyš nás!

Lid: Jezu Kriste, vyslyš nás!

Sbor: O Trojice nejsvětější,
Jeden Bože nejmocnější!

Dva hlasy: Uslyš nás, vyslyš nás!

Lid: Ach, smiluj se nad námi!
Ach, slituj se nad námi!

2. Dva hlasy: Marie Boží Rodičko!

Lid: Přemilá Boží Rodičko!

Dva hlasy: Panno panen, pros za nás!

Lid: Opatruj nás v každý čas!

Sbor: Pros za nás u svého Syna!
Lid Tvůj svírá velká vina!

Dva hlasy: Maria — Maria!

Lid: Vypros s Bohem smíření,
Hříchů všech odpuštění.

(A tak ve zpěvu dále střídavě se pokračuje.)

3. Matko svého Stvořitele! -- Matko světa
Spasitele! - čistá, neporušená, — milá, ne-
poskvrněná. - Pros za nás . . . atd.

4. Předivná's Ty Panno panem, - vší milosti živý pramen, - Panna jsi nejmoudřejší, - vší slávy nejhodnější. - Pros za nás . . . atd.

5. Panno věrná, dobrotivá! - buď nám hříšným milostivá! - Zrcadlo spravedlnosti, - Trůne božské moudrosti! Pros za nás . . atd.

6. Příčino naší radosti! - Nádobo duchovní ctnosti! - Nádobo vždy počestná, - v pobožnosti vznešená. - Pros za nás . . atd.

7. Růže ráje nebeského, - Věž proroka královského, - Věž ze slonových kostí, - Potřelas hada zlosti. - Pros za nás . . . atd.

8. Dome zlatý, archo božská, - jistá brána Ty nebeská! - Hvězdo jitřní v temnosti, - svítíš božskou milostí. - Pros za nás . . . atd.

9. Nemocných jsi uzdravení, - zarmoucených potěšení! - Útočiště hříšníků, - Pomocnice křesťanů! - Pros za nás . . . atd.

10. Královno andělů krásná, - Patriarchů hvězdo jasná! - Touho svatých proroků, - Slávo všech apoštolů. - Pros za nás . . . atd.

11. Královno všech mučedníků, - vyznavačů, zpovědníků, - Královnu svou pannu ctí, - všichni svatí velebí. - Pros za nás . . . atd.

12. Královno všech svatých svatá, - bez poskvrny vší počatá, - co nám Eva ztratila, - Tys to mile vrátila. — Pros za nás . . . atd.

13. Ó Beránku Boží tichý, - který snímáš
světa hříchy, - Na prosbu své Rodičky - ne-
zamítej ovčičky . . . atd.

Sbor: Ó Trojice nejsvětější, Jeden Bože
nejmocnější!

Dva hlasy: Uslyš nás! vyslyš nás!

Lid: Ach, smiluj se nad námi!

Ach, slituj se nad námi! Amen.

II.

Úsady basiliky Panny Marie na Svaté Hoře.

I. *Plnomocné odpustky*: na Boží hod vánoční, velikonoční, svatodušní, jakož i na slavnost korunovace blahoslavené Rodičky boží svatohorské, t. j. třetí neděli po svatém Duchu; potom na svátky: Očisťování, Navštívení a Nanebevzetí Panny Marie, aneb některý jiný den v oktávu všech těchto sedmi slavnostních dní, pro všecky věřící křesťany, když na Sv. Hoře svátosti hodně přijmou a na úmysl sv. Otce nábožně se pomodlí.

II. *Plnomocné odpustky jednou za rok* pro každého věřícího křesťana, jenž v kterýkoliv den roku pouť na Svatou Horu vykoná, tam svátosti hodně přijme a na úmysl sv. Otce nábožně se pomodlí.

III. *Odpustky 100 dní jednou za den*, když rouško blahoslavené Rodičky boží svatohorské nábožně políbí.

IV. Právo „*altaris privilegiati*“ pro stříbrný a pro císařský oltář.

V. Právo „*Missae votivae B. V. M. de tempore singulis diebus totius anni ad altare SSmae Thaumaturgae infra ecclesiam*“

et altare caesareum — exceptis festis dupl. I. et II. cl., Deiparae, festis de praecepto servandis et feriis, vigiliis et octavis privilegiatis.“

VI. Právo jedné votivní mše svaté na slavnost korunovace nejblahoslavenější Rodičky boží svatohorské, t. j. třetí neděli po sv. Duchu.

VII. Juxta Indultum Pii PP. IX. omnes et singuli sacerdotes e clero saeculari et regulari in ecclesiis Congregationis nostrae omnes missas a s. sede apostolica nobis concessas, etiam Beatorum legere possunt.

VIII. Juxta Privilegium SS. D. N. Leonis PP. XII. quilibet sacerdos in ecclesia nostra ad altare B. M. V. de Perpetuo Succursu singulis sabbatis missam propriam ejusdem B. Virginis de P. S., *more votivo* celebrare potest, dummodo non occurat dupl. I. vel II. cl. vel aliquod Deipare festum vel vigilia aut octava privilegiata.

Haec missa votiva legitur *sine* Gloria, nisi in sabbatis, *sine* Credo et cum 3 Ors, scil. 2. de festo occ. 3. de Spir. S., nisi festum simplex vel feria commemoretur. In Introitu *Gaudeamus* autem dicitur *Commemorationem celebrantes loco festivitatem celebrantes*.

P o z n á m k a : Odpustky mohou též dušičkám v očistci věnovány býti.

III.

Pořádek služeb božích na Sv. Hoře.

A. Letní pořádek, t. j. od Velikonoc až do sv. Václava.

R Á N O.

V neděli a ve svátky:

O 1/2 6. hodině tichá mše svatá.

Před 6. hodinou *výstav* Rodičky boží a o 6.
hod. hraná mše svatá s po-
žehnáním.

O 7. hodině mše sv. tichá.

„ 8. „ mše sv. tichá.

„ 9. „ *slavná mše sv.*

„ 10. „ kázání.

„ 11. „ mše sv. tichá.

Ve všední dny:

O 1/2 6. hodině tichá mše svatá.

Před 6. hodinou *výstav* Rodičky boží a mše sv.
hraná s požehnáním.

O 7. hodině tichá mše svatá.

„ 8. „ tichá mše svatá.

„ 9. „ mše svatá hraná.

ODPOLEDNE.

O 5. hodině svaté požehnání a výstav Rodičky boží.

Poznámka: Každou *první* neděli v měsíci bývá *pobožnost arcibratrstva neposkvrněného srdce Panny Marie*; a každou *druhou* neděli pobožnost *arcibratrstva Panny Marie ustavičné pomoci a sv. Alfonsa* s kázáním a svatým požehnáním a výstavem Rodičky Boží svatohorské.

Třetí řád mívá mimo půst a dobu poutí každou *třetí* neděli odpoledne své shromáždění.

B. Zimní pořádek t. j. od sv. Václava až do Velikonoc.

R Á N O.

V neděle a svátky:

O 1/2 6. hodině mše sv. tichá.

„ 6. „ mše sv. tichá.

Před 7. hodinou *výstav* Rodičky boží a o 7.
hodině hraná mše sv. s po-
žehnáním.

O 8. hodině mše sv. tichá.

„ 9. „ *slavná mše sv.*

„ 10. „ kázání.

„ 11. „ mše sv. tichá.

Ve všední dny:

O 1/2 6. hodině mše sv. tichá.

„ 6. „ mše sv. tichá.

Před 7. hodinou *výstav* Rodičky boží a o 7.
hodině hraná mše sv. s po-
žehnáním.

O 8. hodině mše svatá tichá.

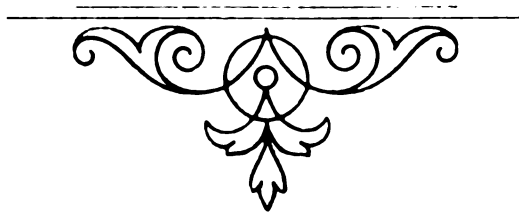
„ 9. „ mše svatá hraná.

ODPOLEDNE:

Svaté požehnání a výstav Rodičky boží
koná se:

- O 4. hod. od sv. Václava do Všech Svatých.
„ 1/2 4. „ od Všech Svatých až do Hromic.
„ 4. „ od Hromic až do Velikonoc.

Poznámka: Každou první a druhou neděli
konává se „bratrská“ pobožnost s kázáním
vždy hodinu před sv. požehnáním.

O B S A H.

	Str.
Předmluva	3
Svatá Hora u Příbrami	5
Milostná soška	6
Arnošt z Pardubic	8
Po smrti Arnoštově	9
Počátky marianské úcty	11
Marianská soška v nebezpečení	13
Slepec Jan Procházka	15
Matička svatohorská a Tovaryšstvo Ježíšovo	17
Úcta Rodičky boží svatohorské vzrůstá .	18
Matička svatohorská v Praze	22
Marianský hrad	23
Svatohorské poutě	29
Korunovace milostné sošky	32
Dary a oběti	35
Stříbrný oltář	37
Jesuité opouštějí Svatou Horu	38
Svatá Hora za proboštů	40
Kongregace Nejsv. Vykupitele	42
Příčiny oprav svatohorských	48
Popis výzdoby	50
Opravy ostatních místností	55
Marianská studna	56
Svatohorská basilika	58
Císařský rod ctí P. Marii svatohorskou .	59
Úcta duchovenstva k P. Marii svatohorské	63
Šlechta ctí Rodičku boží svatohorskou .	65
Město Příbram ctí P. Marii svatohorskou	68
Průvodce po Svaté Hoře	72

	Str
P. Maria svatohorská pomocníci naši	79
1. Pomáhá v potřebách duchovních .	82
2. Uzdravuje na duchu a mysli choré a trápené	83
3. Na její přímlovu slepí vidí . . .	85
4. Vrací hluchým sluch a němým řeč	88
5. Pomocí její kulhaví chodí	92
6. Zahání padoucí nemoc a psotník .	93
7. Pomáhá od vodnatelnosti a souchotin	96
8. Léčí horečku, zimnici a rozličné zapáleniny	97
9. Chrání při nešťastném pádu . . .	98
10. Pomáhá v bídě a nouzi	100
11. Chrání čest a dobré jméno . .	101
12. Chrání majetek	102
13. Uzdravuje na smrt nemocné . .	103
Dodatek : I. Zpěvy před milostnou soškou	106
II. Výsady basiliky P. Marie na Sv. Hoře	112
III. Pořádek služeb božích na Sv. Hoře	114

